

Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja
Alföldi Tudományos Intézete

Kecskemét antiszegregációs terve

***Készült az integrált városfejlesztési stratégiához kapcsolódóan
(második, átdolgozott változat)***

Előszó

A város helye a térben

Kecskemét helyzete

Az új városfejlesztési körzetek jellemzése

A városfejlesztés stratégiája

A város akcióterületi programjai

Antiszegregációs terv

Vagyongazdálkodási stratégia

Kecskemét

2008

E munka Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata megbízásból készült
az MTA RKK Alföldi Tudományos Intézetében

Témavezető

Dr. Csatári Bálint
kandidátus

Antiszegregációs terv

Készítette

Petrás Ede

Közreműködők

Farkas Jenő

Salánki Szilárd

Orbán Gyula (CHKÖ)

Nagypál Sándor (KMJV)

Kecskemét MJV Polgármesteri Hivatalának Antiszegregációs Bizottsága

Kecskemét
2008

Tartalom

7. Kecskemét város antiszegregációs terve	1
7.1. Helyzetelemzés az alacsony státuszú népesség területi koncentrációjáról Kecskemét egészének tekintetében	1
7.1.1. A szegregációs folyamatok globális és országos társadalmi háttere, megjelenési formái	1
7.1.2. A szegregációs folyamatok kialakulása Kecskeméten	2
7.1.3. A kedvezőtlenebb társadalmi adottságú városrészek lehatárolása	5
7.1.4. Az egyes városrészek szociális helyzetének és az indikátorok alapján kijelölt szegregátumok térbeli elhelyezkedésének összefüggései	8
7.2. A roma népességet magas arányban koncentráló kecskeméti szegregátumok, telepek, telepszerű képződmények helyzetelemzése	10
7.2.1. A szegregátumok lehatárolásának módszere	10
7.2.2. A kecskeméti szegregátumok helyzetének összehasonlító elemzése a szegregáció különböző formáinak megjelenése alapján	10
7.2.3. A szegregátumok helyzetének részletes bemutatása	12
7.3. Integrációs terv	25
7.3.1. Az integrációs terv horizontális elvei	27
7.3.2. Az integrációs terv prioritásai	31
1. prioritás: Szociális beavatkozás	31
2. prioritás: Oktatás	36
3. Prioritás: Egészségügy	42
4. Prioritás: Foglalkoztatás	43
7.3.3. A szegregált területeket érintő városfejlesztési programok	46
7.3.3.1. Az Ürgés déli felére (7. sz. szegregátum) vonatkozó integrációs stratégia	47
7.3.3.2. A Szeleifalui tömbre (4. sz. szegregátum) vonatkozó integrációs stratégia	51
7.3.3.3. A Kossuthváros délnyugati peremére (5. sz. szegregátum) vonatkozó integrációs stratégia	54
7.4. Összefoglaló	57
7.5. Felhasznált dokumentumok és adatforrások	60

7. Kecskemét város antiszegregációs terve

Kecskemét Megyei Jogú Város antiszegregációs terve az IVS helyzetelemzésének eredményein alapulva, a Városrehabilitációs kézikönyv iránymutatásai alapján, az IVS részeként készült el. Az antiszegregációs terv három fő részre bontva került kidolgozásra. Az első részben a város egészének tekintetében elemzi az alacsony státuszú népesség területi koncentrációját. A második részben bemutatja az egyes szegregátumok adottságait. Végül áttekinti a város integrációs tervének horizontális elveit és prioritásait, ill. az ezekhez kapcsolódó előzményeket és cselekvési terveket, majd fölvázolja az egyes szegregátumok megszüntetését célzó fejlesztési programokat.

7.1. Helyzetelemzés az alacsony státuszú népesség területi koncentrációjáról Kecskemét egészének tekintetében

7.1.1. A szegregációs folyamatok globális és országos társadalmi háttere, megjelenési formái

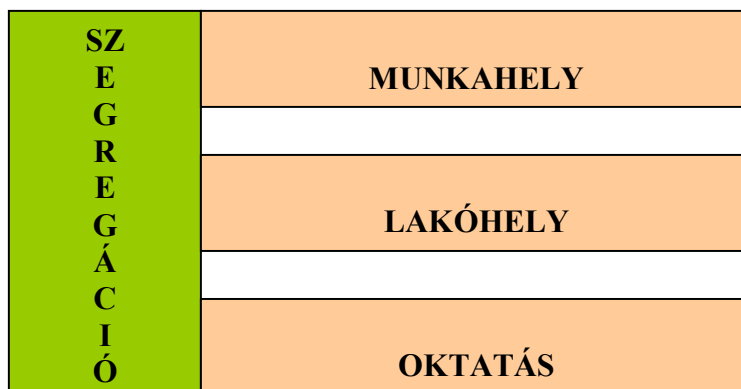
A településeken belüli szegregáció bizonyos tekintetben spontán társadalmi jelenség, melynek kialakulásáért és fennmaradásáért számos társadalmi, gazdasági és kulturális tényező felelős. A szegregáció irányába mutató globális tendenciákat hazánkban tovább erősíti három tényező. Ezek egyike az alsó középrétegek jelentős részének lecsúszása, ezzel párhuzamosan pedig az egyharmados társadalom kialakulása és a mélyszegénység mint tartós életforma elterjedése és fennmaradása. A második az országon belüli regionális különbségek növekedése, az ország jelentős részének társadalmi-gazdasági leszakadása, valamint az ezzel járó növekvő munkanélküliség, az iskolázatlan népesség foglalkoztatottságának megoldatlansága. E folyamat a leszakadó területeken belül, hatékony antiszegregációs intézkedések hiányában új szegregátumok kialakulásához, és a régiek fennmaradásához vezethet. A szegregációs folyamatokat súlyosbító harmadik tényező a többségi társadalom és a roma kisebbség közötti konfliktusok halmozódása és megoldatlansága. E konfliktusok fontos szerepet játszanak a szegregáció konzerválódásában és újratermelődésében.

A **szegregációnak többféle megjelenési formája** van: a munkahelyi, az oktatási és a lakóhelyi szegregáció. A szegregálódott lakónegyedek, szomszédságok helyzetét és karakterét döntően befolyásolja, hogy a fenti formák közül melyek érvényesülnek dominánsan az adott területen (1. ábra). A szegregáció az alacsony státuszú lakosság koncentrációjának

csökkentésével – vagy az alacsony státusz megszüntetésével, vagy térbeli körülhatárolásának megváltoztatásával – oldható vagy oldandó.

1. ábra. A szegregáció megjelenési formái

Forrás: saját szerkesztés.

7.1.2. A szegregációs folyamatok kialakulása Kecskeméten

Bár a város kiegyensúlyozott gazdasági helyzete miatt a Kecskeméten megfigyelhető szegregációs folyamatok országos viszonylatban enyhének tekinthetők, az elmúlt fél évszázad egyenlőtlen urbanizációs folyamatainak eredményeként Kecskemét városában is kialakultak azok a **lakóövezetek**, amelyek egymástól igen eltérő építészeti, lakhatási, és szolgáltatási szintet nyújtanak.

A szocializmus éveiben a város északi részén óriási, több tízezres népességű panel lakótelep épült (Széchenyiváros). A belvárosból az anyagilag tehetősebb réteg kertvárosokba költözött, divatossá téve egyes övezeteket (Petőfiváros, Hunyadváros). A tehetősebbek által nem preferált övezetek fejlődése – beleértve az ott lakók anyagi helyzetét is – megrekedt, stagnált (Műkertváros). Más övezetekben – a társadalom periferiáján élők beköltözése miatt – gettósodási folyamatok indultak meg. (Halasi úti lakótelep). Az egyes lakóövezetek anyagi státusza és presztízse természetesen épített környezetük, intézményeik állapotában is megjelenik.

A roma lakosság területi szegregációjának kialakulása és annak változása a városban:

Kecskemét városterületén belül hosszú évszázadokon át elkülönült területet képezett az ún. „cigányváros”. Ez a lakóterület a korabeli város legdélebbi részén, a mai Dankó Pista utca keleti végénél helyezkedett el. Északi irányban az ún. „Gödrös” temető határolta (ma a Praktiker áruház áll a helyén), déli oldalán a város kaszálója terült el.

A „cigányváros” kialakulásának kezdete nem ismert. Írásos források szerint már 1596-ban is éltek cigányok a városban. Az 1704. évi adólajstrom alapján a 25 cigány háztartásból 21 elkülönült közösséget alkotott. A 18. században a cigány családok száma folyamatos növekedett. Az 1768. évi összeírás szerint már 304 cigány lakos élt Kecskeméten.

A helyi magisztrátus és az országos hatalmi szervek részéről többször történt kísérlet a cigány lakosság magyar lakosságtól eltérő szokásainak, életmódjának megváltoztatására. A cigányság asszimilálására irányuló törekvések azonban sorra kudarcot vallottak.

A sikertelen kísérletek után 1804-ben maga a város ingyen osztott 20x30 m-es telkeket a cigányok részére, hogy a szétszórt városszéli letelepedéstől, vagy a vályogvetőkben épített putrilakásoktól eltiltsa őket.

Egy 1909-ben végzett felmérés 136 cigánycsaládról ad számot, 563 fővel. A cigányvárosban 106 családot írtak össze, 413 fővel. A város lakosai körében elvegyülve 30 család élt, 150 fővel. A felmérésből az is kiderül, hogy a cigány családok gyerekeiket már rendszeresen iskoláztatták. A tanulók legtöbbje a Kuruc téri (ma Vörösmarty Mihály) általános iskolát látogatta.

A „cigányvárost” – elégtelen közegészségügyi helyzete és zsúfoltsága miatt – 1873 óta többször megpróbálták felszámolni. Egy 1902. évi határozat alapján tíz év alatt történt volna meg a cigány családok széttelepítése a város lakosai között és a putrikat lebontása. Ezt az elgondolást elsősorban pénzügyi gondok miatt nem sikerült megvalósítani. 1938-ban egy új cigánytelep felépítésében látta a város a megoldást. A terveket előkészítő összeírás alapján 1936-ban a „cigányváros” alig 1,5 hektár területén 192 putriban 848 fő élt. Az új telepen háromlakásos házak felépítésére tettek javaslatot. Pénz hiányában azonban ezt a tervet sem hajtották végre.

A „cigányváros” felszámolására végül 1963-ban került sor. Több mint 1000 fő elhelyezéséről kellett gondoskodni. Az akkori tanács egyrésztől ingyen házhelyet osztott szét a romák között a város szélén (Műkertváros, Tatár sor, Szeleifalu, Kiskecskemét, Hunyadiváros), számos családot önkormányzati tulajdonú belvárosi lakóházakban (nagy méretű egykori polgárházakban) helyezett el, továbbá 160 szoba-konyhás új bérlakást épített. Ekkor létesült többek között a Szinyei Merse Pál utcai és a Wéber Ede úti „barakksor”. A romák tömeges munkába állásával a 70-es években sok család költözött el a sorházakból: lakótelepi lakást vásároltak OTP-hitelből, vagy a környék településeire költöztek. A barakkok azonban nem maradtak üresen - a rendszerváltás környékén az ország más településeiről újabb roma családok költöztek a szükséglakásokba. Időközben a felszámolt

„cigányváros” környékén is növekedésnek indult a roma lakosság aránya. A többségi lakosság fokozatos elvándorolt, és romák költöztek a helyükre.

A 90-es évek elején az önkormányzat felszámolt több belvárosi „cigány udvart”, és a valamikori „cigányvárost” övező Zsinór, Zöldfa és Kórház utcákba helyezte el a roma családokat, illetve kétszobás, fürdőszobás lakásokat épített számukra a Puskás Tivadar utcában.

Kecskeméten az ezredfordulón még 200 roma család élt önkormányzati „barakklakásokban”. A város 2002-ben programot indított a romák lakásproblémájának megoldására. Ugyan már az előző választási ciklusban (1998-2002) megvolt a pénzügyi fedezet a barakklakások felszámolására, de a városvezetés nem tudott megegyezésre jutni a cigány kisebbségi önkormányzattal a végrehajtás módjáról. A 2002. évi helyhatósági választásokat követően a megújult kisebbségi önkormányzat már nem ellenezte az önkormányzat terveit.

A komfort nélküli barakklakások bérlői két megoldás közül választhattak: cserelakás illetve a bérleti jog megváltása. Mivel a barakklakások ingatlanpiaci értéket nem képviseltek a bérleti jogok megváltásáért – közgyűlési határozat alapján –bérlőnként egységesen másfél millió forintot került felajánlásra.

Ez a gyakorlat nem vált be, mert a lakosságnak a városból való kiszorításához, tehát különösen súlyos szegregációhoz vezetett. Ezért változtatni kell rajta.

A program első ütemeként 2003-ban a Weber Ede utcai barakklakások kiürítése került sor. Az akció hivatalosan 17 olyan családot érintett (mintegy 100 fő), akikkel bérleti szerződése volt az önkormányzatnak. A felajánlott lehetőségek közül az ott lakók mindegyike a bérleti jog pénzbeli megváltását választotta. A kézhez kapott 1,5 millió forintból külterületi hobbikat és gazdasági épületeket vásároltak. Az önkormányzat annak a két családnak is felajánlott 750-750 ezer forintot, akik önkényes beköltözők voltak, így nem számítottak bérlőknek.

Következő lépést a több mint 50 családot érintető Szinyei Merse Pál utcai barakklakások felszámolása jelentette. Itt a lakók többsége az önkormányzat által felajánlott csereingatlant választotta, 12 család élt a pénzbeli megváltás lehetőségével.

7.1.3. A kedvezőtlenebb társadalmi adottságú városrészek jellemzői

A szegregációs folyamatok **területi eloszlása** a városban természetesen nem egyenletes. Az egyes városfejlesztési körzetek közötti különbségeket néhány, a szegregációs folyamatokkal összefüggő társadalmi mutató mentén ismertetjük (1. táblázat). Míg az iskolázottsági, foglalkoztatási és lakhatási adatok közvetlen oksági kapcsolatban állnak a szegregációs folyamatokkal, addig a korszerkezeti adatokat inkább árnyaló, magyarázó jelleggel vizsgáltuk, az alábbi megfontolásokkal.

A fiatal népesség magas aránya egyaránt utalhat kedvező migrációs folyamatokra (fiatal, gyermekes családok beköltözése) illetve szegregációs jelenségekre (a lecsúszott, segélyekből élő szomszédságok magas aránya). Az idős népesség aránya kontroll változóként használható: a szegregátumok jelenlétére utaló – ám az időskorúakra is jellemző – kedvezőtlen iskolázottsági és foglalkoztatási helyzet lehetséges magyarázataként segít elválasztani az előregedett városrészeket a valódi szegregátumoktól. A korcsoportok vizsgálata segíthet megtalálni az alacsony státuszú népesség koncentrációját, mert a szegényekre jellemző magasabb gyermeklétszám, valamint alacsonyabb várható életkor miatt az alacsony státuszú, nyomországon élő csoportok által lakott területeken általában alacsony a 60 éven felüliek aránya.

Az adatokból arra lehet következtetni, hogy a legerősebben szegregálódott körzetek a központi belterület déli részén (4. körzet), valamint a kül- és a nem központi belterületeken (5-9. körzet) helyezkednek el (2. táblázat). A 2001-es adatok alapján kialakított következtetésünk nagyjából egybehangzik a frissebb, 2007-es városi szociális adatokkal is. Az önkormányzathoz benyújtott segélyezési kérelmek száma alapján a fentiekhez hasonló a problematikus területek térbeli eloszlása (2. ábra). A kartogramhoz annyi megjegyzést szükséges tennünk, hogy a Széchenyivárosban és a Hunyadvárosban megfigyelhető magasabb értékek a tízezeres házak igen magas koncentrációjára utalnak, amelyek miatt a segélyre szorulóknak térben egymásra vetülnek – ezáltal az abszolút számokat, és nem a segélyt igénylők arányát mutató kartogram a valós arányoknál lényegesen nagyobb koncentrációt mutat.

1. táblázat: A városfejlesztési körzetek néhány jellemző társadalmi mutatója

Adat	Kecskemét összesen	1. Történelmi várostest	2. Északi kertvárosi lakóöv	3. Nyugati kertvárosi öv	4. Vegyes gazdasági és lakóöv	5. Nem központi belterületek*	6b. Máriaváros	6k-7-8-9. Külterületek*	10. Széchenyiváros
Lakónépesség száma (fő)	107 749	29 587	13 973	8 671	9 999	9 522	654	13 611	21 666
0-14 évesek aránya %	17.0	14.7	16.0	18.2	14.9	22.3	31.5	18.4	17.8
60-x évesek aránya %	17.5	22.5	19.1	12.3	19.0	11.0	8.3	17.1	14.4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktívkorúakon belül %	24.9	23.8	18.2	19.0	27.7	27.7	28.2	45.2	18.2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb korosztály arányában %	16.8	21.6	22.2	21.5	9.5	11.5	27.2	3.7	18.5
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya %	15.4	13.6	11.1	9.1	15.3	14.7	13.8	53.7	0.8
Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül %	38.9	44.4	38.3	36.7	36.3	35.4	37.6	43.4	32.8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül %	14.1	15.9	10.7	11.2	14.4	13.9	20.1	23.9	8.9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül %	57.6	52.3	57.6	60.1	59.4	60.7	60.0	52.6	64.2
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya %	34.7	42.7	34.5	23.4	36.4	22.9	22.3	39.7	28.5

2. táblázat: Kecskemét városfejlesztési körzeteinek jellemző társadalmi problémái

	1. Történelmi várostest	2. Északi kert-városi lakóöv	3. Nyugati kertvárosi öv	4. Vegyes gazdasági és lakóöv	5. Nem központi belterületek	6b. Mária-város	6k-7-8-9. Külterületek	10. Széchenyiváros
Előregedett városrészek	✓							
Fiatalos városrészek			✓		✓	✓	✓	
Alacsony végzettségűek magas koncentrációja				✓	✓	✓	✓	
Felsőfokú végzettségűek alacsony koncentrációja				✓	✓		✓	
Alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya					✓	✓	✓	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők magasabb aránya	✓						✓	
Alacsony státuszúak magasabb aránya						✓	✓	
Foglalkoztatottak alacsonyabb aránya	✓						✓	
Kereső nélküli háztartások magasabb aránya	✓			✓			✓	
A szegregátumok léte és elhelyezkedése az egyes városfejlesztési körzetekben		+	+	+				+

2. ábra: Segélyezési kérelmek számának területi eloszlása

Forrás: városi adatok (2007).

7.1.4. Az egyes városrészek szociális helyzetének és az indikátorok alapján kijelölt szegregátumok térbeli elhelyezkedésének összefüggései

Ha a városrészek közötti szociális különbségekről alkotott képet összevetjük az indikátorok alapján kijelölt kecskeméti szegregátumok elhelyezkedésével, akkor több ellentmondáshoz jutunk. Egyfelől a központi belterületen kívüli településrészekben a szegregációra utaló kedvezőtlen társadalmi mutatóknak szinte mindegyike megjelent, ám az érintett körzetekben (5-9. körzet) egyetlen szegregátumot sem találunk. Másfelől pedig a három legjobb helyzetű körzetben (2-3. és 10. körzet) lehatárolásra került egy-egy szegregált terület. Csupán egyetlen körzetben, a Vegyes gazdasági és lakóövezetben (4. körzet) mutathatók ki városrészi és tömbszinten is szegregációs jelenségek – e tényből arra lehet következtetni, hogy a legsúlyosabb problémák e városrészben jelennek meg. A paradox eredmény statisztikai okokkal és néhány helyi jellegzetességgel magyarázható.

A szegregátumok lehatárolásának **két indikátora** a legfeljebb 8 osztályt végzettek illetve a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők 50 % fölötti aránya az aktív korúakon belül.

Vannak olyan esetek, amelyekben ezek az indikátorok nem képesek pontosan leképezni a szegregátumok jelenlétét. Ennek legszembetűnőbb helyi példája a Széchenyiváros esete (10. körzet). Az itt megjelölt szegregált területet a város legnagyobb – és a városi átlagnak megfelelő szociális helyzetű – lakótelepének peremén elhelyezkedő idősök otthona és a hozzá kapcsolódó nyugdíjasházak – az önkormányzat által fenntartott modern és jó állapotú szociális intézmény – teszi ki. Míg az Otthon lakóinak magasabb életkorát és alacsonyabb iskolázottságát ellensúlyozza a nála sokkal nagyobb lakótelep lakosságának fiatalos korszerkezete illetve az átlagosnál kedvezőbb foglalkoztatottsági és iskolázottsági szintje, addig az Otthon utcátömbjében kiugróan kedvezőtlen arányokat tapasztalhatunk. Ennek oka az Otthon néhány aktív korú, de nyugdíjas státuszú lakója, akik mellett, hogy nem végeznek kereső tevékenységet, többségükben igen alacsony iskolázottságúak is.

Egy másik, statisztikai alapú problémát jelent az, hogy a külterületekre jellemző lazább beépítettség miatt az – egyébként súlyos – társadalmi problémák itt nem jelennek meg tömbszerűen, hiszen a lazább szövetű külterületi lakott helyeken egy-egy szomszédság jóval túlterjed az utak által fizikailag lehatárolt tömbök határain. 2009 szeptember 1-ig Kecskemét városa ki fog dolgozni egy másfajta, erre alkalmas módszertant az alacsony státuszú lakosságot nagyobb létszámban koncentrááló határrészek lehatárolására, valamint 2010 január

1-ig el fogja készíteni az ezekre vonatkozó akcióterveket, amelyeket ehhez az Antiszegregációs Tervhez csatol.

A helyi sajátosságoknak két esetben tulajdoníthatunk magyarázó erőt. A Máriaváros (a 6. körzet belterületi része) – meglehetősen kedvezőtlen társadalmi mutatói ellenére – azért nem tartalmaz egyetlen szegregátumot sem, mert a városrészben élő jelentős számú, alacsony státuszú népesség területileg elszórtan helyezkedik el, keveredve a normál státuszú lakossággal. Éppen ellenkező a helyzet a Nyugati kertvárosi övben (3. körzet) található néhány szegregált tömb esetében, amely – viszonylag kis mérete miatt – nem képes látványosan módosítani a városrészre jellemző magas presztízsű, kertvárosias lakóterület kedvező mutatóit.

7.2. Az alacsony státuszú lakosságot magas arányban koncentráló kecskeméti szegregátumok, telepek, telepszerű képződmények helyzetelemzése

7.2.1. A szegregátumok lehatárolásának módszere

Azon területeket tekintjük szegregátumnak, amelyeken **az alacsony státuszú lakosok aránya eléri vagy meghaladja az aktív korú népesség 50 %-át**. Szegregációval fenyegető területek pedig azok, ahol az alacsony státuszú népesség koncentrációja eléri a 40%-ot. Azok az aktív korú személyek minősülnek alacsony státuszúnak, akiknek iskolai végzettsége nem magasabb 8 általános iskolai osztálynál, és nem rendelkeznek rendszeres munkajövedelemmel.

7.2.2. A kecskeméti szegregátumok helyzetének összehasonlító elemzése a szegregáció különböző formáinak megjelenése alapján

A fenti meghatározás alapján lehatárolt 8 kecskeméti szegregátum (3. ábra) adottságai természetesen nem egyformák, az egyes területek számos helyi jellegzetességet mutatnak. A kecskeméti szegregátumok közös vonása, hogy – a külterületekre költöző, ismeretlen szociális összetételű lakosságon kívül – valamennyi terület a város szövetébe ágyazódott, telepszerű környezetet alkot.

Az alábbi táblázat segítségével áttekinthetjük a szegregáció különböző formáinak (munkahelyi, lakóhelyi és oktatási szegregáció) jelenléte alapján a szegregátumok jellegét, helyi sajátosságait (3. táblázat).

Az áttekintésből látható, hogy a legsúlyosabb helyzet a 4. városfejlesztési körzetben mutatkozik, ahol az egyes szegregátumok szinte összefüggő térbeli egységet alkotnak, és esetükben a szegregációs folyamatok mindegyik formája megjelenik.

A táblázat alapján megfigyelhető az is, hogy a 8 kijelölt terület közül kettőben a szegregációnak semmilyen formájával nem találkozunk. A 2. számú terület esetében ez az ellentmondás a lehatárolás indikátoraiban rejlő – az előző alfejezetben már bemutatott – hiba-lehetőséggel magyarázható, mely nem veszi figyelembe, hogy az itteni „alacsony státuszú lakosság” 100 %-át az idősek otthonának néhány, rendezett körülmények között élő, fiatalabb kora ellenére nyugdíjas státuszú lakója teszi ki.

A 6. számú terület esetében az adatok elavultsága okozza a problémát. A 2001-es népszámlálás idején még létező szegregátumot ugyanis a város az elmúlt évek során

főlszámolta, lakosságának legnagyobb része pedig a város és a környező települések szegregált területein talált új otthonra. A terület jelenleg kedvező adottságú, kertvárosias övezet.

3. táblázat: A szegregáció különböző formáinak megjelenése napjainkban az egyes szegregátumokban.

	M	L	O
1. Mátyás király körút menti lakótömb (2. körzet)	✓	✓	
2. Margaréta Otthon és nyugdíjasházak (10. körzet)			
3. Szeleifalui tömb I. (3. körzet)	✓	✓	✓
4. Szeleifalui tömb II. (3. körzet)	✓	✓	✓
5. Kossuthváros délnyugati pereme (4. körzet)	✓	✓	✓
6. Műkertvárosi tömbök (4. körzet)			
7. Ürgés déli fele (4. körzet)	✓	✓	✓
8. Praktiker áruház mögötti barakkok (4. körzet)	✓	✓	✓

M = munkahelyi szegregáció, L = lakóhelyi szegregáció, O = oktatási szegregáció

Forrás: KSH Népszámlálás (2001), illetve a helyi népesség-nyilvántartási, segélyezési és gépjármű-nyilvántartási adatok (2006 és 2007).

Az oktatási intézményekben érvényesülő társadalmi elkülönülés súlyossága jól érzékelhető a 3. ábrán, melyen egyértelműen látszik, hogy a lakóhelyi szegregáció erősíti az oktatási szegregációt.

3. ábra: Az indikátorok alapján lehatárolt szegregátumok (kék mezők), valamint a szegregáció által súlyosabban érintett oktatási intézmények (piros pontok) térbeli elhelyezkedése Kecskeméten

Forrás: KSH népszámlálási (2001) és városi adatok (2007).

7.2.3. A szegregátumok helyzetének részletes bemutatása

A következőkben részletesen bemutatjuk az indikátorok alapján szegregátumként megjelölt területek térbeli elhelyezkedését, demográfiai adottságait, szociális helyzetét, foglalkoztatottsági és iskolázottsági jellemzőit, infrastrukturális ellátottságát, megközelíthetőségét, valamint az oktatási szegregáció által való érintettségét

1. Mátyás király körút menti lakótömb

Elhelyezkedés: Északi kertvárosi öv (2.), Hunyadiváros.

Lehatárolás: Czollner köz - Mátyás király krt. - Vitéz J. u. - Szilágyi E. u.

Lakosság száma: 97 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 62.8 %.

Infrastrukturális ellátottság (útburkolat, víz, villany, gáz, csatorna, telefon, kábeltévé): az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

A terület egy kellemes, jó lakókörnyezetet nyújtó, rendezett telkekből álló tömb a város egyik legmagasabb presztízsű lakónegyedében. A meghatározott tömb északkeleti oldalán mindössze 4-5 régi építésű, alacsony komfortfokozatú lakás található.

A fiatalok aránya csak kevéssel haladja meg a városi átlagot, míg az idősek aránya sokkal magasabb az átlagosnál (4. ábra). Ennek oka az, hogy egy előregedő lakókörnyezetbe ékelődik be néhány sokgyermekes roma család háza. A terület alapvetően jó lakásviszonyokat mutat. A területre jellemző legkedvezőtlenebb adottság a munkanélküliek magas aránya (9. ábra)

A terület a városközpontához közel fekszik, gyalogosan és tömegközlekedéssel is jól megközelíthető, oktatási szegregáció pedig nem figyelhető meg. A közelben található általános iskolában (Corvina Általános Iskola és Óvoda Mátyás Király Általános Iskolája) csupán 4 % a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya.

A fentiekből kibontakozó összkép azt mutatja, hogy egy jó környéken lévő, de előregedő szomszédságról van szó, amelyben néhány alacsony státuszú család is lakik. Magasabb részarányuk miatt jórészt az idősek és házaik felelősek az alacsony komfortfokozatú lakások magas arányáért (7. ábra).

2. Margaréta Otthon és nyugdíjasházak

Elhelyezkedés: Széchenyiváros (10.)

Lehatárolás: Károly Róbert krt. - Nyíri út - Szent-Györgyi A. u. - Margaréta u.

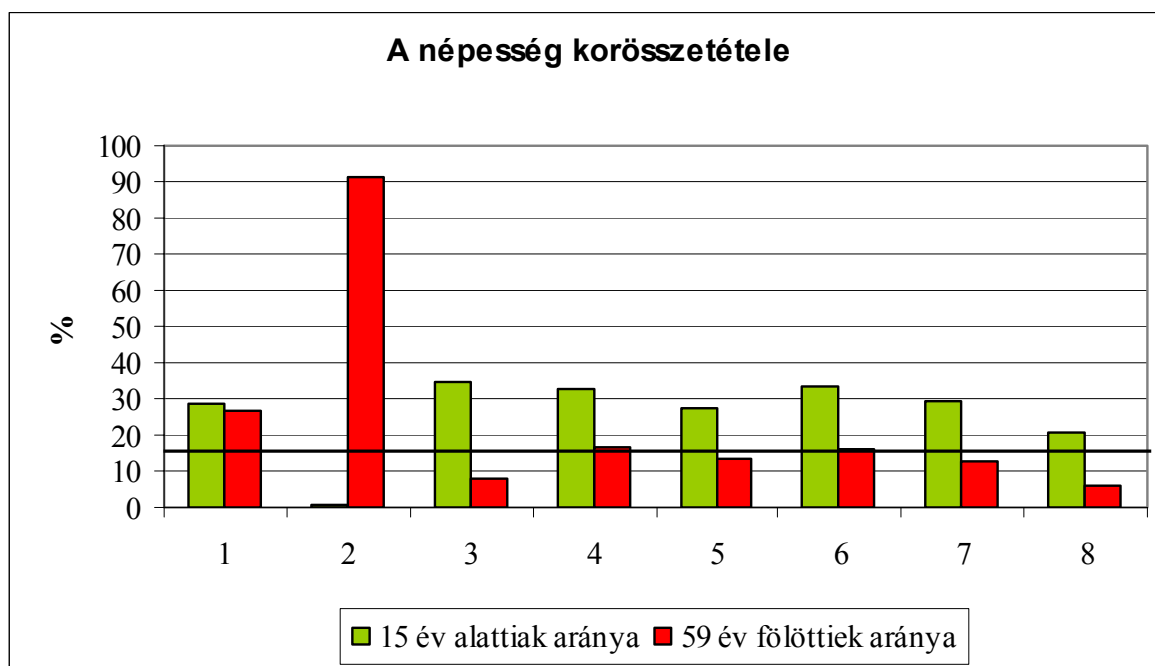
Lakosság száma: 470 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 68.4 %.

Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

A terület a város által két évtizede létrehozott, eleve erre a célra épített szociális idősgondozó otthonból és idősök garzonlakás együtteséből áll, a város által működtetett ún. Margaréta Otthont jelenti. Az idősgondozás legjelentősebb városi intézménye. Az alacsony státuszú lakosság igen magas arányáért az Otthon és a nyugdíjasházak néhány aktív korú lakója (38 fő, a 470 fős teljes lakosság 8.1 %) a felelős, akik korukból következően általában alacsonyabb végzettségűek (68,4 %-uk, vagyis 26 fő 8 vagy kevesebb osztályt végzett), s nyugdíjasként kereső tevékenységet sem folytatnak. Erről tanúskodik a 4. ábra is, mely szerint a terület szinte teljes lakossága inaktív. E teletömb tehát semmiképpen sem tekinthető szegregátumnak.

4. ábra: A népesség korösszetétele a szegregált területeken

Forrás: KSH Népszámlálás (2001).

A vízszintes vonal a városi átlagot jelöli mindkét változó esetében.

3. Szeleifalui tömb I.

Elhelyezkedés: Nyugati kertvárosi öv (3.), Szeleifalu.

Lehatárolás: Alma u. - Présház u. - Csap u.

Lakosság száma: 52 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 50.0 %.

Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

Jó állapotú, családi házas lakótömb, amelynek Présház utcai oldalán néhány roma család lakik egymás mellett, igen nehéz körülmények között. Az összes szegregált terület közül – a szomszédos szegregátummal együtt – itt a legmagasabb az önkormányzati segélyek iránt benyújtott kérelmek száma. Ez arra utal, hogy a mélyszegénység Szeleifaluban domináns jellemzője az alacsony státuszú lakosság társadalmi helyzetének (6. ábra).

A szegregátum lakossága fiatalos korszerkezetű és még a többi kijelölt területhez képest is igen kedvezőtlen iskolázottsági, foglalkoztatási (és ezért segélyezési) mutatók jellemzik (4. és 5-6. ábra). A fiatalos korszerkezet a roma családoknak és a város lakótelepeiről idetelepülő kisgyermekes családoknak egyaránt köszönhető.

Bár Szeleifalu a városközponttól viszonylag távol fekszik, a területet kimondottan sűrűn, és késő estig járó helyi autóbuszjárat köti össze a Belvárossal. Ez a térség a közoktatási humánszolgáltatások vonatkozásában a legelmaradottabbnak tekinthető. Mindössze egy 3 csoportos óvoda működik. Az szegregáció oktatási formája itt is megjelenik. A Szeleifaluhoz közel fekvő rendőrfalui iskolában (A Belvárosi Általános Iskola Damjanich János Iskolája), illetve a városrészben található óvodában (Bíró Lajos utcai tagóvoda) egyaránt 30 %-ot tesz ki a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya.

4. Szeleifalui tömb (II.)

Elhelyezkedés: Nyugati kertvárosi öv (3.), Szeleifalu.

Lehatárolás: Hanság u. - Kőszeg u. - Kőrösi Csoma S. u. - Kiskőrösi út - Esze T. u. - Frankel L. u. - Siklós u.

Lakosság száma: 140 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 60.6 %.

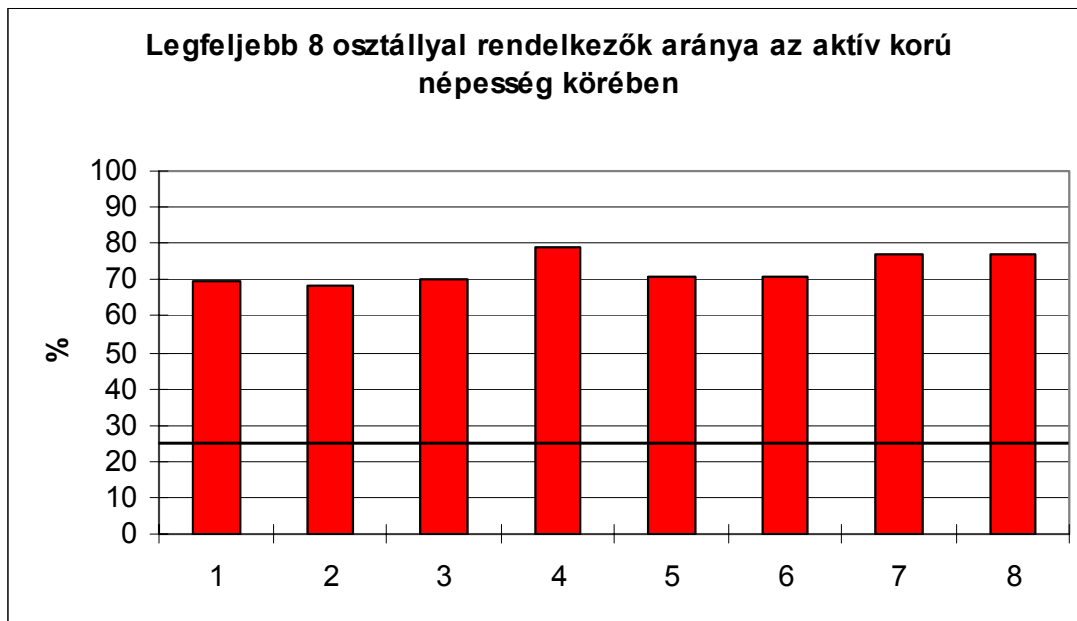
Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

Az előző tömbbel szomszédos fekvésű, ahhoz hasonló adottságú, ám valamivel nagyobb terület. Szomszédságában gondozott családi házak, egy szép park és egy jó hírű óvoda is található. A 3. számú területhez hasonlóan itt is jellemző a mélyszegénység, valamint az oktatási szegregáció. Az alacsony státuszú lakosság helyzetére az előző szegregátumra vonatkozóan tett megállapítások alapvetően e területen is érvényesek – azzal a megjegyzéssel, hogy a 4. számú szegregátum szociális problémái még súlyosabbak a 3. számú területénél.

A 3. sz. szegregátumhoz hasonlóan e terület lakossága is fiatalos korszerkezetű, és még a többi kijelölt területhez képest is igen kedvezőtlen iskolázottsági és segélyezési mutatók jellemzik (4. és 5-6. ábra). A „fiatalos korszerkezet” nemcsak a gyermekek nagy számára, hanem a lakosság átlagnál rövidebb élettartamára is utalhat. E lehetőség vizsgálata azonban a jelenleg rendelkezésre álló adatokkal nem lehetséges, és a közeljövőben további kutatást igényel, amelyet a város 2010 január 1-ig elvégez, és ehhez a helyzetelemzéshez csatol.

A térség a közoktatási humánszolgáltatások vonatkozásában a legelmaradottabbnak tekinthető. Mindössze egy 3 csoportos óvoda működik. Az oktatási szegregáció itt is megjelenik. A Szeleifaluhoz közel fekvő rendőrfalui iskolában (A Belvárosi Általános Iskola Damjanich János Iskolája), illetve a városrészben található óvodában (Bíró Lajos utcai tagóvoda) egyaránt 30 %-ot tesz ki a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya.

5. ábra: Az alacsony iskolázottságú lakosság aránya a szegregált területeken

Forrás: KSH Népszámlálás (2001).
A vízszintes vonal a városi átlagot jelöli.

6. ábra: Segély igénylések 100 lakosra jutó száma a szegregált területeken

Forrás: Városi nyilvántartás (2007).
A vízszintes vonal a városi átlagot jelöli.

5. Kossuthváros délnyugati pereme

Elhelyezkedés: Vegyes gazdasági és lakóövezet (4.), Kossuthváros.

Lehatárolás: Halasi út - Thököly u. - Szegedi út - Zöldfa u. - Táltos u. - Zsinór u. - Kossuth krt.

Lakosság száma: 381 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 54.2 %.

Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

A szegregátum nagyobbik, nyugati része ipari funkciójú terület, amelyen belül a kilencvenes években számos illegálisan beköltöző család jelent meg. E folyamat iránya a DÉMÁSZ transzformátor telepének megépítése és a Baumax áruház megépülése miatt az elmúlt néhány évben megfordult, s ma már csak 5-10 család lakik egyetlen, meglehetősen rossz állapotú sorházban. A terület egyetlen, keleti irányban kinyúló tömbje egy kertvárosias övezet része, amely a városközpont közelsége miatt deszegregációs tendenciákat mutat, telkenként fokozatosan megújulva. Miután az ipari területek illegális lakóházait felszámolták, a szegregátum képe sokkal rendezettebb annál, amilyen a 2001-es népszámlálás idején volt.

A szegregátumot fiatalos korszerkezet, mélyszegénység és a többi szegregátumnál is súlyosabb lakáshelyzet jellemzi (4. és 6-7. ábra). A terület a városközpont közel fekszik, gyalogosan és tömegközlekedéssel is jól megközelíthető. Súlyos problémát jelent az oktatási szegregáció, amely az általános iskolai oktatás előtt, óvodás korukban érinti legsúlyosabban az alacsony státuszú családok gyermekeit.

A Belvárosi Általános Iskola Vörösmarty Mihály Általános Iskolájában 45 %, a Mátis tagóvoda Juhász Gyula utcai telephelyén pedig több mint 70 % a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy e magas arány nem csupán az 5. számú szegregátum helyzetét jellemzi, mivel az alacsony státuszú családok a 4. városfejlesztési körzet összes szegregátumából jellemzően e két intézménybe íratják gyermekeiket.

7. ábra: Alacsony komfortfokozatú lakások aránya a szegregált területeken

Forrás: KSH Népszámlálás (2001).
A vízszintes vonal a városi átlagot jelöli.

6. Műkertvárosi tömbök

Elhelyezkedés: Vegyes gazdasági és lakóövezet (4.), Műkertváros.

Lehatárolás: Gesztenyefa u. - Benczúr Gy. u. - Klebelsberg K. u. - Szemere B. u. - Szilfa u. - Szinyei M. P. u.

Lakosság száma: 289 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 60.7 %.

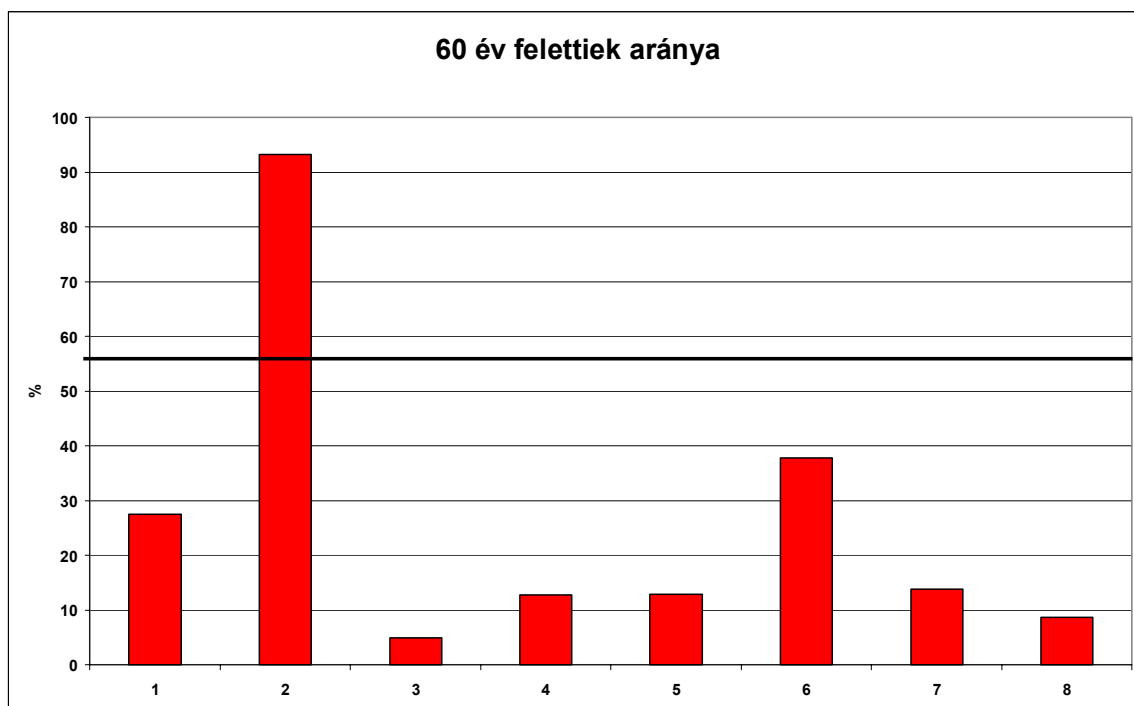
Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

Ezt az egykori szegregátumot a 2001-es népszámlálás óta Kecskemét városa teljes mértékben fölszámolta. Az egykori roma telep helyén új társas lakóházak épülnek. A fölszámolás után csak néhány alacsony státuszú család maradt a területen, akik rendezett családi házas övezetben, 2-3 lakásban élnek. E változásoknak a statisztikai adatokban való megjelenésére a következő népszámlálásig várni kell, de a helyszíni terepszemle és az ennek során megkérdezett helyi lakosok véleménye egyértelműen a fentiekre enged következtetni.

A változást jól tükrözik a mutatók. Míg a 2001-ben még a többi szegregátumhoz hasonló iskolázottsági és foglalkoztatási, s azoknál valamivel jobb lakáshelyzet volt tapasztalható (5. 7. és 9. ábra), addig a 2006-os városi adatok alapján olyan területet látunk, amelynek lakossága a többi szegregátumnál kevesebb segítyt igényel (6. ábra). Jelenleg a terület legfontosabb társadalmi problémaforrása az idős lakosság igen magas koncentrációja (8. ábra). A fentiekre való tekintettel a terület ma már nem tekinthető szegregátumnak.

8. ábra: Az idősebb 60 év feletti korosztály aránya a szegregált területeken

Forrás: Városi nyilvántartás (2007).
A vízszintes vonal a városi átlagot jelöli.

7. Ürgés déli fele

Elhelyezkedés: Vegyes gazdasági és lakóövezet (4.), Erzsébetváros.

Lehatárolás: Epreskert u. - Szegedi út - vasúti pálya.

Lakosság száma: 415 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 63.5 %.

Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

Lényegében egyetlen utcáról, a Kórház utcáról van szó, amely teljes egészében, tömbszerűen roma családok által lakott. Bár az utca összképén sokat javított a közelmúltban épített aszfaltburkolat, mégis az összes szegregátum közül jelenleg a legsúlyosabb állapotokat ez a roma telep mutatja. Súlyos problémát jelent a terület határában fekvő beépítetlen területen már évek óta folytatott illegális hulladéklerakás, amely a szegregátum lakóinak közvetlenül, a város délkeleti részében élők egészségét pedig közvetetten károsítja.

A terület korszerkezete fiatalos, a többi szegregátummal összevetve 2001-ben és 2006-ban egyaránt a legkedvezőtlenebb mutatókat produkálta (iskolázottság – 5. ábra, munkanélküliség – 9. ábra, lakáshelyzet – 7. ábra, segélyezés – 6. ábra).

A terület megközelíthetősége megfelelő, a városközpont gyalogosan és helyi tömegközlekedéssel is jól elérhető. A területre a szegregáció mindegyik formája jellemző. A már említett Vörösmarty Mihály Általános Iskola mellett a telep gyermekei részben egy másik iskolát is igénybe vesznek (Belvárosi Általános Iskola Tóth László Általános Iskolája), amelynek tanulói között – döntően ennek következtében – 25 %-ot tesz ki a halmozottan hátrányos helyzetűek aránya. A szegregátumban élő óvodás gyermekek többsége a már említett, erősen szegregált Juhász utcai óvodai telephelyre jár.

9. ábra: A munkanélküliség aránya a szegregált területeken

Forrás: KSH Népszámlálás (2001).

8. Praktiker áruház mögötti barakkok

Elhelyezkedés: Vegyes gazdasági és lakóövezet (4.), Erzsébetváros.

Lehatárolás: Zöldfa u. - Erzsébet u. - Puskás T. u. - Gödröstemető u.

Lakosság száma: 53 fő.

Alacsony státuszú lakosok aránya az aktív korúakon belül: 53.9 %.

Infrastrukturális ellátottság: az átlagos városi színvonalnak megfelelő.

A belterület szélén fekvő szegregátum két hosszú tömeglakásból áll, amely a Praktiker áruház raktára mögé beékelődve területileg jól láthatóan elkülönül szomszédságától. Ez a térben legerősebben koncentrált szegregátum a városban. Iskolázottsági helyzete nagyjából megegyezik a szomszédos, ürgési roma telepével (7. sz. szegregátum) – vagyis a többi szegregátummal összehasonlítva is a legrosszabbak közé tartozik (5. ábra). Hasonló képet mutat a két telep a foglalkoztatási helyzet, az igényelt segélyek és a lakások állapota terén is (6-7. és 9. ábra), de a Praktiker áruház mögötti barakkok adatai valamivel kevésbé kedvezőtlen helyzetről tanúskodnak. A hasonló tendenciák egyik oka a két szegregátum lakóinak szoros, mindennapi kapcsolata, amely egyfelől hagyományos szomszédsági közösségüknek (a két szegregátum nagyjából lefedi az egykori Cigányváros városnegyed területét), másfelől a két telep földrajzi közelségének köszönhető.

A terület megközelíthetősége, és a szegregáció különböző formáinak megjelenése is igen hasonló képet mutat a 7. számú szegregátumával.

7.3. Integrációs terv

Az alacsony státuszú lakosság területi koncentrációjának problémája és annak megoldása, az előző fejezetben bemutatott szegregátumok teljes és gyors fölszámolása a hazai társadalmi és gazdasági körülmények között települési szinten meghaladja a települések erejét. Kecskemét városa a területén mutatókozó szegregációs jelenségek teljes megszüntetésére törekszik, azonban a város tisztában van azzal, hogy ezt csak egy hosszú távú, számos tényező figyelembe vételével megalkotott, és a városfejlesztési koncepciójához is jól illeszkedő stratégia segítségével képes megvalósítani.

A fentieknél megfelelően, a szegregátumok fölszámolására megalkotott integrációs terv két fő részből áll. Az első rész egy hosszabb távra szóló stratégia horizontális elveit és prioritásait, illetve az ezekhez kapcsolható, előzetes elképzelések szintjén fölmerülő lehetséges cselekvési terveket vázolja föl. E stratégia legfontosabb célja az, hogy kedvező helyi társadalmi és gazdasági körülményeket teremtsen a szegregáció csökkenéséhez. Emiatt nem csupán az alacsony státuszú lakosság területi koncentrációjának csökkentésére törekszik, számba veszi az alacsony státuszú lakosság gazdasági és társadalmi integrációja megvalósításának lehetőségeit. Ez utóbbi célkitűzés megvalósítása – a rövid távú antiszegregációs intézkedések hatását kiegészítve – hosszabb távon csökkentené a kedvezőtlenebb adottságú lakóterületek társadalmi problémáit, és megakadályozná az újabb szegregátumok keletkezését.

Az integrációs terv második része a jelenleg meglévő szegregátumokban az alacsony státuszú lakosság arányának rövid távú csökkentésére irányuló intézkedéseket tartalmazza, bemutatva azok kapcsolódási pontjait a hosszabb távú integrációs stratégiához. Az intézkedési tervekben igyekeztünk a város lehetőségeihez mérten minél konkrétabb ütemezési és finanszírozási háttérrel fölvezetni, ám egyes intézkedések megvalósításának részletei a jelen költségvetési helyzetben egyelőre még tervezhetetlenek.

A szegregált területek felszámolásának lehetőségei:

A szegregált területek kezelése, legyen az megszüntetés, vagy rehabilitáció igényelheti a területről a lakók elköltöztetését. A lakók elköltöztetésére javasolt mindig az érintettek bevonásával mobilizációs programot kialakítani, melynek tartalmában törekedni kell az alábbi elvek betartására:

- A lakókörnyezet kijelölésénél törekedni kell az újabb szegregátum kialakulásának megelőzésére, az elköltözéseknek összességben az alacsony státuszú lakosok területi koncentrációjának csökkentését kell szolgálnia;
- A felajánlott lakás(ok) fenntartási költségei legyenek összhangban az adott család jövedelmi viszonyaival;
- Az új lakások a lakókkal egyeztetve kerüljenek kijelölésre, mely kapcsán minden lakónak legalább két lakást kell felajánlani, ezzel is megadva a lehetőséget, hogy a választott új lakókörnyezet illeszkedjen a lakók életviteli szokásaihoz;
- A felajánlott lakás, vagy lakókörnyezet kialakításába foglalkoztatási programok, vagy közösségi programok révén kötelezően be kell vonni az aktív korú lakókat;
- A felajánlott lakások elhelyezkedése vegye figyelembe a családi és egyéni szociális kötődéseket (pl. családi kapcsolatok, iskolai beilleszkedés);
- Családsegítő, mentális tanácsadás nyújtásával lehetőséget tud adni az új lakókörnyezetbe költözők számára.

A szegregáció felszámolása során jelentkező feladatok

A városnak át kell gondolnia a lakástámogatási rendszerét. Ehhez kapcsolódóan szükséges lakosokat az öngondoskodás magasabb szintjére ösztönözni, hogy nem az államtól, az önkormányzattól várják a megoldást, hanem maguk próbáljanak saját sorsukon segíteni és gondoskodni a lakhatási feltételeikről, ami a lakástulajdonlás, illetve magántulajdonú lakások bérlete felé terelné őket.

Magántulajdonú lakások esetén az önkormányzatnak a leromlott lakóterületek rehabilitációjára az alábbi lehetőségei vannak:

- Lakóingatlanok felvásárlása, majd a terület rehabilitációját követő értékesítése;
- Lakóingatlan vásárlás segítése más területeken, tájékoztatás nyújtása finanszírozási, támogatási lehetőségekről;

Az önkormányzatnak célja, hogy az önkormányzati bérlakások közül a komfort nélküli bérlakások számát csökkentse, melynek része, hogy a szegregált területeken a megüresedett bérlakásokba komfortosítás nélkül nem költöztet be új lakókat.

Az önkormányzat törekszik a szegregátumok területén a szociális célú bérlakások és a korszerűtlen lakások számának csökkentésére, ezáltal az alacsony státuszú lakosok térbeli koncentrációjának mérséklésére.

A szegregátumokban a lakósűrűség csökkentése érdekében a lakók új környezetben való elhelyezését az önkormányzatnak segíteni kell, melyre a következő eszközök álnak rendelkezésre:

- *Meglévő bérlakások kiutalása.* Ez a lehetőség korlátos, mert csak akkor jöhet számításba, ha valaki kiköltözik a bérlakásokból, - amire a jelenlegi kedvező árak és nehéz jövedelmi helyzet miatt kevés az esély -, vagy valamilyen oknál (pl. elhalálozás) fogva nem lesz jogosult a lakás bérletére.
- *Önkormányzat által a lakáspiacon megvett, vagy újonnan épített lakások kiutalása.* Nagyszámú lakásvásárlás, vagy építés nem lehetséges, tekintettel az önkormányzat nehéz pénzügyi helyzetére és az állami támogatások hiányára. Szociálisan rászorulóknak számára kiutalandó új lakásépítés, vagy vásárlás csak akkor lehetséges, ha
 - az állam a tervezett akciókat vissza nem térítendő támogatással segíti (jelenleg nincs ilyen forrás – ROP szociális célú város-rehabilitációja csak az akcióterületeken lévő lakások külső felújítására, vagy meglévő épületek bérlakássá való kialakítására nyújt támogatást)
 - szociális célú bérlakás építésére kamattámogatásos hitelt nyújt
 - illetve a felszámolandó terület hasznosításából származó bevételeket visszaforgatja az elköltözők lakhatásának megoldására.

Ugyanakkor félő, hogy a bérlakásokból kitörő családok egy része a város környéki, külterületi kiskertes övezetben, vagy olcsón megszerezhető rossz állapotú tanyákban (pl. Szarkás) talál lakhatást. Ezért a városnak kísérnie, segítenie kell a lakásvásárlási akciót és a támogatást nem készpénzben kell odaadni a jogosultaknak, hanem a lakás értékesítőnek kell közvetlenül átjuttatni, illetve a másik lakás felajánlását kell szorgalmazni.

Lehetőség szerint a szegregátumban élő munkaképes korúak számára képzéssel egybekötött foglalkoztatási programot kell indítani (pl. Városgazdasági Kft, vagy egy civil szervezet alkalmazásában), mely keretében részt vesznek a megújítandó és általuk jövőben lakott lakások, illetve lakókörnyezet megújításában, kialakításában

7.3.1. Az alacsony státuszú lakosság integrációjának hosszabb távú stratégiája

Az antiszegregációs terv részeit alkotó, szegregációt csökkentő projektek elkészítésekor az alacsony státuszú lakosság érdekeinek figyelembe vétele és a társadalmi párbeszéd, a nyilvános elköteleződés lebeg a szemünk előtt. Kecskemét Megyei Jogú Város hagyományosan sok feladat ellátásában folytat együttműködést a helyi civil szervezetekkel és

egyházakkal, s ezúttal is fontosnak tartjuk, hogy egy településrészben belül a helyi részönkormányzat, a civil szervezetek, intézmények (egyházak, oktatási-nevelési intézmények) konkrét összefogással tervet alkossanak és feladatokat vállaljanak a helyi szegregációs jelenségek főlészámolásának érdekében. A társadalmi párbeszéd kiemelten fontos eleme, hogy a szegregációt csökkentő projekteket a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzattal szorosan együttműködve kell elkészíteni.

Az alacsony státuszú lakosság integrációs folyamatát elősegítő kecskeméti tervének négy párhuzamos prioritása van. E kiemelt prioritások a szociális beavatkozás, az oktatás és az egészségügy és a foglalkoztatás (10. ábra). A főnti prioritásokon belül Kecskemét MJV több cselekvési programot is meghatározott, amelyek által javítani kíván az alacsony státuszú lakosság helyzetén (4. táblázat). E programok az egyes szegregátumokra vonatkozó antiszegregációs terv alkotóelemeit képezik.

10. ábra. Az antiszegregációs terv horizontális elvei és prioritásai.

AZ ALACSONY STÁTUSZÚ LAKOSSÁG ÉRDEKEI -NEK FIGYELMEBEVÉTELE	TÁRSADALMI	SZOCIÁLIS BEAVATKOZÁS
		OKTATÁS
	PÁRBESZÉD	EGÉSZSÉGÜGY
		FOGLALKOZTATÁS

4. táblázat: A szegregáció csökkentését célzó cselekvési programok

1. prioritás: Szociális beavatkozás	2. prioritás: Oktatás	3. prioritás: Egészségügy	4. prioritás Foglalkoztatás
1.1. Kecskeméti Cigány Szociális Segítő Hálózat	2.1. Az óvodáztatás kiterjesztése a roma lakosság körében	3.1. A védőnői jelzőrendszer megerősítése, funkcióinak bővítése	4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése
1.2. Esélyteremtő program az alacsony státuszú családok részére	2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése		4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése
1.3. Adósságkezelési tanácsadói rendszer	2.3. Az integrált oktatás megvalósítása a város oktatási intézményeiben		
1.4. A szabadidő értelmes eltöltésének elősegítése	2.4. A szakképzési rendszer közelítése a piaci igényekhez		
1.5. A közvélemény formálása a romák integrációjának elősegítése érdekében			
1.6. A lakókörnyezet szegregáltságának csökkentése			

5. táblázat: Az önkormányzat vállalásai a „Kecskemét és környéki roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése” című TÁMOP-5.3.1/08/2 pályázatban

Projekt megnevezése	Projekt magvalósulási helyszíne	Projekt rövid leírása	Projektgazda	Költségek ütemezése (ezer Ft)	
				2008	2009-2013
Munkanélküliek munkaerő-piaci esélyeinek növelése szakképzés útján	Kecskemét és térsége	Munkanélküliek szakképzése akkreditált vagy központi képzési programok, illetve követelményrendszerek alapján, a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően	Kecskeméti Regionális Képző Központ	0	100.000
Munkavállalók munkaerő-piaci helyzetének stabilizálása	Kecskemét és térsége	Információ-technológia és idegen nyelv-tudás felhasználásával a munkaerő-piaci helyzet stabilizálása a dolgozó egyének számára	Kecskeméti Regionális Képző Központ	0	50.000
Nők munkaerő-piaci esélyeinek növelése	Kecskemét és térsége	Munkaerő-piacra hosszabb idő után visszatérő nők munkaerő-piaci esélyeinek növelése	Kecskeméti Regionális Képző Központ	10.000	20.000
Fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességűek munkaerő-piaci esélyeinek növelése	Kecskemét és térsége	Fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességűek munkaerő-piaci esélyegyenlőségének elősegítése szakképzéssel, távmunkára való felkészítéssel	Kecskeméti Regionális Képző Központ	10.000	40.000
Hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése, felzárkóztatása	Kecskemét és térsége	A célcsoportok képzési igényeinek felmérése, felzárkóztatás, szakmai képzésbe vonás a munkaerő-piaci igényekkel összhangban, kulcskézségek fejlesztése	Kecskeméti Regionális Képző Központ	25.000	65.000
BV intézetekben levő fogvatartottak társadalmi visszailleszkedésének elősegítése	Kecskemét és térsége	A szabadságvesztés büntetésüket töltők képzési szükségleteinek felmérése, pályaaorientáció, tanácsadás, szakképzés, tanfolyam.	Kecskeméti Regionális Képző Központ	10.000	10.000

7.3.2. Az integrációs terv prioritásai

1. prioritás: Szociális beavatkozás

Helyzetkép

A modern szociálpolitika alapgondolata, hogy a társadalom különféle alrendszerének működése folytán úgy az egyén, mint a társadalom kisebb-nagyobb közösségei, különböző módon strukturált csoportjai számára adódhatnak olyan helyzetek, amelyekben magukról ideiglenesen vagy véglegesen, egyáltalán így egy elfogadható szinten társadalmi szolidaritás nélkül nem tudnak gondoskodni. Olyan zavarokkal küzdenek, amelyek társadalomba való be- vagy visszailleszkedésüket akadályozzák, normális életvitelük, illetve megélhetésük segítség nélkül nem biztosítható. E helyzetben a társadalom (végső soron az állam, beleértve az önkormányzatot is) – a szolidaritási elv jegyében – valamilyen módon (netán többfajta eszköz együttes alkalmazásával) segítséget nyújt a rászorulóknak.

A szociális gondoskodás feladata tehát nem kevesebb, mint az, hogy e társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzeteket feltárja, s azokra – a jog által kínált széles lehetőségek keretei között – reagáljon. Találja meg azokat az eszközöket, amelyekkel a felmerülő problémák a leghatékonyabban kezelhetők, s egyidejűleg biztosítsa, hogy ez a beavatkozás az egyén szabadságát és személyiségi jogait, az alkotmányos alapjogokat és a gyermekeknek a családban való, egészséges testi és szellemi fejlődéshez fűződő külön jogait tiszteletben tartsa, a teljes közösség védelme megvalósuljon. A mai felfogás szerint a szociális feladatok körébe tartoznak a szociális (társadalmi) rehabilitáció eszközei és intézményei. A társadalmi integráció értelmében segítségre szorulanak a társadalom mindazon tagjai, akik bármilyen oknál fogva (betegség, fogyatékosság, munkaképesség megváltozása, munkanélküliség, családi körülmények vagy a család hiánya, szenvedélybetegségek, diszkrimináció stb.) hátrányt szenvednek.

Kecskemét Megyei Jogú Város szociális ellátórendszerének elsődleges célja, hogy a város minden lakója számára legyenek elérhetőek olyan (jogszabályban rögzített) ellátási formák, amelyek a szociális biztonságát garantálják, és a részére minőségi ellátást biztosítanak. További cél, hogy a szociális szféra működése magas színvonalon feleljen meg a szakmai kritériumoknak, és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat az ügyfeleknek.

A szociális ellátó rendszer számára komoly kihívást jelent a többségükben a roma etnikumhoz tartozó, alacsony státuszú lakosok problémáinak kezelése. Kecskeméten nincs

egységes roma társadalom, a város területén a romák számos, eltérő nyelvi és kulturális hátterű csoportja (romungró többség illetve mácsáró, lovári, oláh cigány kisebbség) megtalálható. Ez a megoszlás a megyéből és az ország északkeleti részéből történő intenzív betelepülési tendenciák hatására még napjainkban is folyamatosan módosul.

A cigányság szokásai, hagyományai és kommunikációs stratégiái sokban eltérnek a többségi társadalom által elfogadott szokásoktól, hagyományoktól és kommunikációs stratégiáktól, amelyek miatt szintén konfliktusba ütköznek a lakossággal és a hivatalos szervekkel (pl. védőnői hálózat, iskola, óvoda).

A föntiekre való tekintettel kiemelten fontos cél az alacsony státuszú lakosság társadalmi integrációjának elősegítése, alacsony társadalmi státuszuk emelése, továbbá a többségi társadalommal való konfliktushelyzetek megoldása.

Előzmények

- Cigány Kisebbségi Konceptió (1997)
 - létrejött egy speciális közhasznú társaság, mely elsősorban roma származásúakat foglalkoztat
 - szociális bérlakások épültek
- Esélyegyenlőségi referens kinevezése (2003) – 2006 óta a funkció betöltetlen
- Kecskeméti MJV Szociális Szolgáltatásszervezési Konceptiója (2003) felülvizsgálva (2007)
 - Az intézmények racionális működésének biztosítása
 - Mélyült a kapcsolat a szociális feladatokat ellátó civil szervezetekkel, mely a további feladatellátás biztosítását eredményezheti
 - Az Önkormányzat új alapokra helyezte a szociális intézmények ingatlan-hasznosítását, melynek végrehajtásával fejleszthetőek lesznek a szociális ellátások
 - Megalakult a Gyermekjóléti Központ, ezzel egyidejűleg az ellátásban jelentős létszámfejlesztésre került sor
 - A szociális intézményeknél 2006-2007-ben összesen több, mint 90 millió forint értékű beruházás, fejlesztés történt
- Kecskemét Megyei Jogú Város Települési Esélyegyenlőségi Programja (2006)
 - a szociális és gyermekvédelmi ellátások fejlesztése

- célok: Az ellátásra szorulóknak szociális biztonságának megteremtése. A szociális szolgáltatások ellátottakhoz történő közelebb kerülése. A szociális ellátási igények felmérése és teljesítése. Társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzetek feltárása. Azon eszközök megtalálása, mellyel a felmerülő problémák a leghatékonyabban kezelhetők.
- tartalom: Platán Otthon rekonstrukciója, Idősek otthonai férőhelybővítés, Bölcsődék épületeinek felújítása, Bölcsődei férőhelyek bővítése, Idősek átmeneti ellátásának bővítése, Idősek nappali ellátásának bővítése, Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bővítése, Szociális felvilágosító munka, Szociális térkép elkészítése

Cselekvési programok

1.1. Kecskeméti Cigány Szociális Segítő Hálózat

Célkitűzések:

- a roma társadalom tájékoztatása, oktatása, integrációjának elősegítése
- roma származású segítők kiképzése és foglalkoztatása
- köztisztasági felelősök alkalmazása
- az iskolai szegregáció csökkentése
- a roma lakosság iskolázási helyzetének javítása
- a CHKÖ előkészítő tevékenysége a Polgármesteri Hivatalhoz forduló, a hatóságokkal való kommunikációban nehézségekkel küzdő roma ügyfelek számára
- roma származású ügyintézők alkalmazása a Polgármesteri Hivatal azon osztályain, ahol jelentős mértékű a roma ügyfélforgalom

1.2. Esélyteremtő program az alacsony státuszú családok részére

Célkitűzések:

- felmérés készítése azokról a családokról, akik részt vennének a programban
- a résztvevő családokban jelenlévő legfontosabb problémátípusok meghatározása
- roma származású családgondozók főkészítése és alkalmazása
- csoportos szociális munka a programban résztvevő családok felnőtt tagjaival
- segítségnyújtás a családon belüli problémák megoldásában (házastársak illetve szülő-gyermekek között)
- segítségnyújtás a rendelkezésre álló ellátások (pl. orvos, védőnő, közoktatás, civil szociális szolgáltatások) megismerésében és igénybe vételében

- segítségnyújtás az elhelyezkedésben (megkeresni azon munkáltatókat, akik a programban résztvevők számára készségüknek, képességüknek megfelelő állást tudnak biztosítani)
- bevonás betanító- vagy szakképzésekbe, ezzel párhuzamosan segítségnyújtás a családoknál újonnan felmerülő problémák megoldásában, a gyermekek nappali elhelyezésében (az óvodai beíratás elintézésében), továbbá az ügyintézésben, az intézményekkel és a hatósággal való kapcsolattartásban
- a program lezárulását követően – szükség esetén – utógondozás
- magas összegű támogatás folyósítása korlátozott számban, feltételekhez kötve (családi szerződés)
- a helyi részönkormányzat, civil szervezetek, intézmények (egyházak, oktatási-nevelési intézmények) konkrét tervezett összefogása a szegregációs motívumok felszámolása érdekében
- az esélyegyenlőségi ombudsman pozíció újbóli betöltése

1.3. Adósságkezelési tanácsadói rendszer

Célkitűzések:

- az alacsony státuszú népesség további lecsúszásának megakadályozása
- preventív feladatok ellátása az adósságspirálba kerülés elkerülése érdekében
- a CHKÖ bevonása a rendszer működtetésébe

1.4. A szabadidő értelmes eltöltésének elősegítése

Célkitűzések:

- bekerített játszótér építése, melyet a szegregálódott lakosság tagjai közé tartozó polgárőrök fognak őrizni
- roma kulturális központ kialakítása
- kulturális és sportrendezvények szervezése, elsősorban az utcán csellengő gyermekek számára (pl. foci, fotószakkör)
- a kecskeméti romák hagyományos sportjainak, a sakknak és az ökölvívásnak a népszerűsítése, foglalkozások és versenyek szervezése
- gyermek- és felnőtt táncoktatás és bálók szervezése (társas- és cigány táncok)
- az iskolák tanítási időn túli, közösségi térként való működésének erősítése

1.5. A közvélemény formálása a romák integrációjának elősegítése érdekében

Célkitűzések:

- a lakosság folyamatos informálása az antiszegregációs tervről és egyes elemeinek megvalósulásáról (a helyi sajtón illetve a város honlapján keresztül)
- a szegregátumokban élő lakosság tájékoztatása az őket érintő, szegregációt csökkentő projektekről részletes és egyszerűen megfogalmazott levelekben
- olyan lehetőségek megteremtése, ahol a roma és magyar gyermekek, fiatalok átélhetik a közös munka, eredmény, siker érzését (pl. közös produkciók, színelőadások, sportversenyeken vegyes csapatok, „nyitott iskola” program) – illetve az iskolai elkülönítés felszámolása a város teljes területén.
- a roma kultúra, hagyományok rendszeres bemutatása a többségi társadalom számára (pl. fesztiválok, kiállítások, főtéri rendezvények)

1.6. A lakókörnyezet szegregáltságának csökkentése

Célkitűzések:

- a szegregátumok infrastrukturális ellátottságának szinten tartása, hiányosságok esetén fejlesztése
- segítségnyújtás az alacsony státuszú lakosok lakókörülményeinek javításához, ill. nem szegregált környezetbe való áttelepülésükhöz
- az 5. sz. szegregátum kilátástalan helyzetű, ipari zónában épült szükséglakásainak felszámolása, és az itt élők számára a város lakóövezeteiben új lakóhely biztosítása.

2. prioritás: Oktatás

Helyzetkép

Az intézményeken belül a szaktanterem, informatika és a nyelvoktatás területén a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek részére az egyenlő hozzáférés biztosított. A tanórán kívüli foglalkoztatás elviekben biztosított a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek részére is, de különböző okokból (családi, szociális, kulturális) ezek a gyerekek számarányukhoz viszonyítva alacsonyabb létszámban veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat.

Az emeltszintű oktatáshoz való hozzáférés elsősorban egyéni képességtől függ, de jellemzően azokban az intézményekben folytatnak ilyen oktatást, ahol alacsony a hátrányos helyzetű tanulók aránya. Ebből a szempontból az egyenlő hozzáférés esélye főleg a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részére nem mindenhol biztosított. Ezt a szegregációs mechanizmust a fenntartói döntések meghozatalakor ki kell küszöbölni.

A roma lakosságot nevelési-oktatási kérdésekben igen nehéz megszólítani. Gyakori főleg a beköltöző családoknál, hogy a gyermekek csak hat éves korukban kerülnek először közösségbe, nem jártak óvodába. Koruk szerint már iskolába kellene járniuk, de nem rendelkeznek alapvető szociális készségekkel. A szociális kompetenciák hiánya miatt elszenvedett kudarc szembefordítja őket az iskolával. Ennek következményei a magatartásproblémák és a gyakori hiányzás.

Egyes intézményekben magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya, sokan közülük halmozottan hátrányos helyzetűek is lennének, de a szülők különböző okokból nem nyilatkoznak, pedig ekkor több segítséget, kedvezményt kaphatnának.

A szabad iskolaválasztás lehetősége a hátrányos helyzetű gyermekek számára annyit jelent, hogy a nem hátrányos gyermekek átiratkozhatnak más iskolákba és létrejön az inverz-szegregáció.

Az esélyegyenlőség megvalósulásának egyik akadálya az oktatási rendszer alulfinanszírozottsága. Amíg a közoktatás alulfinanszírozott, addig az erőforrások, mivel küzdelem folyik értük, mindig is koncentrálni fognak. Ebben a küzdelemben két út áll az intézmények előtt. Egyfelől lobbiznak a fenntartó önkormányzatnál az egyre kisebb összegű fejlesztési forrásokért. Másrészt különféle felvételi kvótákkal (a „gyerekanyag” válogatásával) igyekeznek olyan társadalmi rétegből iskoláztatni, melyek anyagi erejükből adódóan tudják plusz erőforrásokkal támogatni az iskolát. Ennél fogva a szegregáció egyfajta túlélési kényszer az intézmények számára.

Jogszabály írja elő a nevelési-oktatási intézményeknek, hogy az önkormányzat által megállapított körzethatárokon belülről jelentkezőket fel kell venni. Ez egyrészt a szegregáció ellen hat, de másrészt azokon a településrészekon, ahol telepszerűen, tömegesen élnek a hátrányos helyzetű rétegek, az ott levő intézményekben koncentráltan jelennek meg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

A szegregáció további oka az a helyi társadalmi jelenség, hogy a szülők abba az oktatási intézménybe igyekeznek gyermeküket beíratni, amelyikbe ők maguk jártak. E szándékot természetesen nagyban befolyásolja, hogy egykori intézménye ugyanazt a minőségi ellátást tudja e még nyújtani, amelyben ők részesültek. A minőséghez való ragaszkodás azonban erősebb a hagyománynál, így a minőségi munkában lecsúszó iskolák elveszítik egykori lakóhelyi bázisukat is.

Fontos szempont még a beiskoláztatásnál, hogy a gyermek el is tudja végezni azt az oktatási intézményt amelyikbe beíratják. Ez a szempont főleg a társadalom periferiáján élő legszegényebb rétegeknél fontos, mivel a nehezebb iskolák teljesítéséhez óhatatlanul szükséges plusz erőforrásokat (pl. nyelvórák, különórák, otthoni számítógép stb.) nem tudják előteremteni. Az ilyenfajta szegregálódást külön erősíti a roma lakosság azon szokása is, mely szerint az etnikai összetartás jegyében igyekeznek azonos iskolába járatni gyermekeiket.

Előzmények

- „HELPI” Kecskeméti Ifjúsági Információs és Tanácsadó iroda (1989)
 - az ifjúság számára közérdekű, szabadidős, kulturális és egyéb, a helyi igényekhez igazodó közhasznú információk ingyenes biztosítása
 - jogi, iskolai, pályaválasztási, életvezetési és egyéb tanácsadás
 - segítségnyújtás az ifjúság, főként annak veszélyeztetett csoportja számára krízishelyzetek megoldásában
 - mentálhigiénés szolgáltatások
 - szakmai, módszertani segítségnyújtás helyi, nemzeti és nemzetközi ifjúsági információs és tanácsadó szolgáltatások számára
 - közösségi tér biztosítása a fiatalok és az őket támogató szervezetek formális és informális csoportjai, közösségei számára
 - aktív szerepvállalás az ifjúsági érdekegyeztetés helyi megvalósításában
 - a kulturális hátrányok csökkentésére irányuló szakmai programok rendezése
- Kecskemét Megyei Jogú Város Települési Esélyegyenlőségi Programja (2006)

- a Juhász utcai óvodai telephelyen a nagyobb számban koncentrálódó cigány gyermekek miatt a fenntartónak és a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzatnak szorosabb együttműködéssel és világosabb kommunikációval kell a szülőket a deszegregációs elképzelések tekintetében befolyásolni
- beiskolázási körzethatárok módosítása
- pozitív finanszírozási diszkriminációk
- az antiszegregációt népszerűsítő kommunikációs terv
- Lépj Egyet Előre I-II. Program (2006-tól)
 - OKJ-s szakképzés államilag támogatott elhelyezkedéssel az általános iskola befejezésére és szakma tanulására, a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat szervezésében
 - az eddigi tapasztalatok szerint a programban – központilag – meghirdetett jelentős része nem piacképes a térségben
- Kecskemét Város Gazdasági Programja (2007-2013)
 - képzési programok, illetve követelményrendszerek alapján humánkézségek fejlesztésével egybekötött szakképzés a munkaerőpiaci igényeknek megfelelően
 - hátrányos helyzetű csoportok képzési igényeinek felmérése, felzárkóztatás, pályaorientáció, munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakmai képzés, tanácsadás
 - szabadságvesztés büntetésüket töltő személyek társadalmi visszailleszkedésének elősegítése, ezen belül humánszolgáltatás, pályaorientáció, tanácsadás, tanfolyamok
 - a Kecskeméti Térségi Integrált Szakképző Központ létrehozása.
- Kecskemét Megyei Jogú Város Intézkedési terve közoktatási feladatellátására, intézményhálózatának-működtetésére és -fejlesztésére (2008-2014)
 - a közoktatás társadalmi egyenlőtlenségeket újratermelő szerepének csökkentése, az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése
 - diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

Cselekvési programok

2.1. Az óvodáztatás kiterjesztése a roma lakosság körében

Célkitűzések:

- a roma származású gyermekek szocializációs hátrányainak csökkentése
- aktív kapcsolat kiépítése a szülőkkel
- óvodai nyíltnapok szervezése, az óvodai életről roma gyermekek vonatkozásában tapasztalatokkal rendelkező pedagógusok és szülők meghívása
- a korai óvodáztatást vállaló családok számára rendkívüli segély folyósítása (ruházat, tornaruha, lábbeli stb.)
- óvodáztatási támogatás

2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése

Célkitűzések:

- az iskolák ellátása képességfejlesztő eszközökkel, fejlesztőpedagógussal, a szegregáció és az inverz-szegregáció felszámolása
- pedagógusok (köztük lehetőleg roma származásúak) képzése, fõlkészítése, a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat és romológus szakember bevonásával
- a különleges gondoskodást igénylő gyermekekkel foglalkozó pedagógusok megfelelő fõlkészítése, számukra minõségi juttatás biztosítása
- inkluzív, integráló nevelés-oktatás már kiscsoportos kortól minden iskolában
- délutáni foglalkozások, korrepetálások a gyõngébben tanulók fõlzárkóztatására
- kulturális rendezvények csoportos látogatása
- szabadidõs programok és nyári táboroztatás
- a továbbtanulásra való fõlkészítés javítása
- cserehetek és -hónapok szervezése a város óvodái között
- a kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1-6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bõvítése az iskolázás további szakaszaiban
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén
- a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedõ pedagógiai módszerek alkalmazása
- a tanulók õnmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedõ teljesítményeinek, tehetséjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül

- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása
- a tanulási kudarcok kompenzációja, képesség kibontakoztató programok indítása az iskolákban
- az alacsony státuszú, szegregátumokban élő gyermekek tanulmányi ösztönzése (pl. Év tanulója díj alapítása)
- a jó képességű, de hátrányos helyzetű szegregátumokban élő gyermekek kiemelése az iskolán belül, és szükség szerint kívül is
- az iskolai gyermekvédelmi felelősök szoros és hatékony együttműködése a szociális ellátórendszerrel
- interaktív személyiségfejlesztő csoportfoglalkozások szervezése az alacsony státuszú családokban és szegregátumokban élő tanulók számára, az iskolai gyermekvédelmi felelősökkel együttműködésben
- a közép- és felsőoktatásban tanuló roma fiatalok folyamatos nyomon követése, számukra ösztöndíj folyósítása

2.3. Az integrált oktatás megvalósítása a város oktatási intézményeiben

- a szegregált intézmények főlismolása
- az iskolák, a szülők és a gyermekek főlismolása az új helyzetre, környezetre
- az óvodai, iskolai körzethatárok újrajmólása
- a távoli iskolát választó gyermekek mobilizálása (pl. ingyen bérlet, iskolabusz)
- a távoli iskolát választó gyermekek beilleszkedésének figyelemmel kísérése, segítése

2.4. A szakképzési rendszer közelítése a piaci igényekhez

Célkitűzések:

- a térségben piacképes szakmák oktatása (Humán, informatikai, ipari, mezőgazdasági szakterületen). A képzés során olyan szakmák elsajátítására nyílik lehetőség, amelyek a városban és a kistérségben – a Dél-Alföldi Regionális Munkaügyi Központ Kecskeméti Kirendeltség és Szolgáltató Központ által – igazoltan hiányszakmának minősülnek.
- internet-alapú távoktatás, kötetlen tanulási programok. Informatikai írástudás megszerzése, idegennyelv-tudás fejlesztése

Az alábbi, integrált oktatást segítő pályázati források igénybevétele tervezzi a város:

-
- TÁMOP - 3.3.4. Halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok felsőfokú képzésbe irányuló továbbtanulási útjának megerősítése, "Láthatatlan kollégiumi" programok támogatása felsőfokú intézményekben tanuló roma fiatalok számára.
 - TÁMOP - 5.2.5. Gyerekek és fiatalok integrációs programjai.
 - TÁMOP - 3.3.5. Civil részvétel erősítése az oktatási diszkrimináció elleni fellépés és a tanulók iskolai sikerességének támogatása érdekében - Antidiszkriminációs jelzőrendszer kiépítése.

3. Prioritás: Egészségügy

Helyzetkép

A város egészségügyi ellátó rendszerében nem érvényesülnek szegregációs folyamatok. A kórházi, rendelőintézeti, háziorvosi és védőnői szolgáltatás elérhetősége és kielégítő színvonala bizonyos tekintetben a szegregációt csökkentő tényezőként működik¹. Az egészségügy területén tervezett programok e funkció további erősítése, kiteljesítése.

Cselekvési programok

3.1. A védőnői jelzőrendszer megerősítése, funkcióinak bővítése

Célkitűzések:

- az alacsony státuszú családokban születő gyermekek fokozott figyelemmel kísérése a születés pillanatától
- az érintett családok életvitelének, higiéniai szokásainak az egészségmegőrzés irányában való befolyásolása, a mindennapi higiénia és a szakemberekkel való kapcsolattartás szükségességének elfogadtatása személyes ráhatással, felvilágosítással
- a jelenleginél szorosabb együttműködés a gyermekorvosokkal
- a szociális alapellátás szoros együttműködése a jelzőrendszeri tagokkal az egészségügy és oktatás területén (pl. az iskolai védőnők fokozott kapcsolata a szociális ellátórendszerrel)
- a négyéves korosztály egészségi állapotának fölmérése, együttműködésben a város gyermekorvosaival, a Polgármesteri Hivatal Oktatási osztályával és a Népeségnyilvántartó Hivatallal
- a családok és gyermekek egészségügyi, mentálhigiéniai gondozási szokásokkal történő megismertetése és gyakoroltatása az óvodákban

¹

A Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat elnökével folytatott interjú alapján.

4. Prioritás: Foglalkoztatás

Helyzetkép

A társadalmi, gazdasági rendszerváltás óta a kecskeméti munkaerő-piacon is olyan egyenlőtlenségek alakultak ki, amelyek az egyes népességcsoportok munka világából való tartós kirekesztését eredményezték. A kilencvenes évek elején jelentős számú betanított, szakmunkás, mezőgazdasági munkás réteg nem jutott foglalkoztatási lehetőséghez. Ők voltak azok, akik nem tudtak alkalmazkodni a megváltozott igényekhez. Elsősorban életkoruk, iskolai végzettségük miatt. Belőlük alakult ki a mai tartós munkanélküliek előregedő, masszív magja. Különösen súlyosan érintette ez a folyamat a romákat, akik a velük szembeni előítéletek és a jellemzően alacsony iskolai végzettség miatt az elbocsátások során mindig az elsők között voltak. Az előítéletekkel nemcsak a romáknak, hanem az anyagi gondokkal küzdő, perifériára szorult állástalanoknak is szembesülnie kellett.

Kecskeméten az önkormányzat becslése alapján a megváltozott munkaképességűek, és a fogyatékkal élők száma 8-9 ezer fő. Ők nem feltétlenül alacsony státuszú emberek, mert lehet, hogy magasabb az iskolai végzettségük vagy nyugdíjasok. A különböző leszakadó társadalmi csoportok életformája mélyen rögzült, generációkat átívelővé vált, ami az egyes családokban felnövekvő gyermekek számára is behozhatatlan hátrányokat eredményez. Ezekben az élethelyzetekben a munkaerő-piaci integráció nagymértékben csökkentheti a leszakadás kockázatát, de önmagában nem jelent megoldást. Ezért kell erősíteni a kirekesztődés által leginkább veszélyeztetett emberekkel az együttműködést és olyan több segítő szervezet által közösen végrehajtott komplex programokat biztosítani számunkra, amely ténylegesen javítja helyzetüket.

Az utóbbi években önkormányzatunk jelentős eredményeket ért el a tartós munkanélküliek foglalkoztatása területén. A rendszeres szociális segélyben részesülők közül a Családvédelmi Osztály hat év óta szervezi a tartós munkanélküliek időleges foglalkoztatását a különböző önkormányzati intézményeknél és társaságoknál. Megfelelő állami támogatás mellett ez a program továbbra is jó szinten végezhető és folytatható. A tevékenységben teljes az együttműködés az önkormányzati intézmények, a Polgármesteri Hivatal, illetve a Munkaügyi Központ között. Jelentősnek mondható kistérségi pályázat volt a parlagrafűmentesítés kapcsán benyújtott közmunkaprogram is, melynek végrehajtása ugyancsak sikeres volt.

Az önkormányzatok szerepvállalása a jövőben megnőhet a foglalkoztatáspolitikai stratégia kialakításában, a fejlesztésekben érdekelttekkel (munkaadók, vállalkozók, munkavállalók) szoros együttműködésben, továbbá olyan cselekvési programok, projektek kidolgozásában, melyek a helyi foglalkoztatás bővítését eredményezik. E területeken jelentős a helyi önkormányzatok érdekeltsége, hiszen az új munkahelyek bővítik a helyi forrásokat, új fejlesztéseket indukálnak, illetve csökkentik a szociális kiadásokat. Éppen ezért a gazdasági programhoz humán-erőforrás gazdálkodásra vonatkozóan is készült intézkedés, illetve projekttervek, melyek az alábbiak

Előzmények

- Kecskeméti MJV Szociális Szolgáltatásszervezési Koncepciója (2003) felülvizsgálva (2007)
 - Szociális Foglalkoztató működése 80-100 fővel
 - Közmunkaprogramok, tartós munkanélküliek ideiglenes foglalkoztatása
 - Az önkormányzat 2001 óta több mint 300 munkanélkülit foglalkoztatott különböző városi fenntartású intézményeknél és önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságoknál
 - Fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességűek munkaerő-piaci esélyegyenlőségének elősegítése szakképzéssel, távmunkára való felkészítéssel

Cselekvési programok

4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése

Célkitűzések:

- támogatott munkahelyek létrehozása az alacsony státuszú népesség részére
- a közmunkaprogram kiszélesítése, a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat erősebb bevonása a közmunka szervezésébe
- Helyi foglalkoztatási Központ föllállítása a Családvédelmi Osztály és a Kistérségi Iroda együttműködésével
- a roma származású fiatalok felsőfokú diplomaszerezésének, munkához jutásának kiemelt támogatása
- a roma lakosság foglalkoztatásáért tevékenykedő civil szervezetek fokozottabb támogatása kiemelt pályázatok útján

4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése

Célkitűzések:

- alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkező roma származású munkanélküliek képzése és a munkaerőpiacra történő visszatérésük elősegítése
- esélyegyenlőség elősegítése távmunkára való felkészítéssel
- mentori program beindítása

7.3.3. A szegregált területeket érintő városfejlesztési programok

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetésének alapfeltétele mindenki számára egyenlően biztosítani az oktatást, munkavállalást, lakhatást, az alapvető infrastrukturális ellátáshoz való hozzáférést, és kedvezményeket biztosítani a hátrányban, szegregáltan élők és a rászorulóknak számára.. Ennek érdekében törekedni kell a már meglévő szegregátumok felszámolására (az iskoláztatás és a szakképzés, valamint a foglalkoztatás elősegítése, és/vagy lakosságuk mobilizálása révén), valamint további szegregátumok kialakulásának megakadályozására, melynek legalapvetőbb lépéseit a lakhatási, oktatási, foglalkoztatási és szociális területeken kell biztosítani.

A statisztikai kritériumok alapján kijelölt szegregátumok közül három terület esetében teljesülnek az önálló antiszegregációs terv készítésének feltételei (5. táblázat). Az 1., a 3. és a 8. sz. terület lakosságának száma nem haladja meg a 100 főt, a 2. sz. terület módszertani hiba eredményeképpen került kijelölésre, a 6. sz. szegregátum pedig időközben felszámolásra került. Földrajzi közelségük és hasonló adottságaik miatt azonban a 4., illetve a 7. sz. terület programjai kiterjesztendőek a velük szomszédos 3., illetve 8. sz. szegregátumokra is.

5. táblázat: Önálló antiszegregációs stratégia készítésének szükségessége az egyes szegregátumok esetében

Szegregátum neve	Önálló stratégia szükséges	Indoklás	Megjegyzés
1. Mátyás király körút menti lakótömb	nem	Lakossága kevesebb mint 100 fő.	
2. Margaréta Otthon és nyugdíjasházak	nem	Módszertani hiba alapján került kijelölésre.	
3. Szeleifalvai tömb I.	nem	Lakossága kevesebb mint 100 fő.	A 4. körzetre vonatkozó stratégia e körzetre is kiterjesztendő.
4. Szeleifalvai tömb II.	igen		
5. Kossuthváros délnyugati pereme	igen		
6. Műkertvárosi tömbök	nem	A szegregátum időközben felszámolásra került.	
7. Ürgés déli fele	igen		
8. Praktiker áruház mögötti barakkok	nem	Lakossága kevesebb mint 100 fő.	A 7. körzetre vonatkozó stratégia e körzetre is kiterjesztendő.

(A programba bevont szegregátumokat félkövér betűvel jelöltük.)

7.3.3.1. Az Ürgés déli felére (7. sz. szegregátum) vonatkozó integrációs stratégia

Fejlesztési javaslatok:

- Foglalkoztatás ösztönzése a munkaügyi központtal együttműködve és a TÁMOP, illetve a Munkaerőpiaci Alap forrásainak igénybevételeivel
 - Foglalkoztatással összekötött szakképzési programok indítása – aktív korú lakosság 10%-nak bevonása.
 - Lépjen egyet előre képzési programba az aktív korú lakosság 20%-nak bevonása.
- Rendszeres foglalkoztatási/közmunka programok (pl. mezőgazdasági és infrastrukturális programok) indítása a területen
- A területen élők szakképzéssel egybekötött foglalkoztatásának biztosítása és megszervezése a lakókörnyezetük, lakásuk felújítása során.
- A szülőkkel egyeztetve a cigány néphagyományok oktatása az oktatási intézményekben
- Civil, közösségi programok szervezése a területen lakók bevonásával
- Egészségügyi szűrővizsgálatok időszakos biztosítása
- Egyénre szabott szociális szolgáltatások nyújtása – pl. a területre koncentráló szociális szakemberek foglalkoztatása. Javasolt növelni a terepen dolgozó szociális munkások létszámát
- A szegregátum növekedésének megakadályozása
- Infrastrukturális feltételek javítása
- Lakáskörülmények javítása
- Zöld területek megújítása, szabadidő előtérre alkalmas tér, ezen belül a gyermekek számára játszótér, szabadtéri sportpálya kialakítása
- Illegális szemétkukák felszámolása

A szegregátum „Az alacsony státuszú lakosság közösségi rehabilitációs programja az Ürgés és a Muszáj városrészben” c. akcióterületi terv célterületének része. A terv gerincét egy önkéntes jelentkezésen és szerződéses viszonyon alapuló, hosszú távú családterápiás program alkotja, amelyhez kapcsolódik **a résztvevő családok tagjainak képzése és munkaerőpiaci integrációja**, lakáskörülményeinek javítása, valamint az akcióterület fizikai és intézményi fejlesztése. Az akcióterület kiterjed a – kis lakosságszáma miatt – önmagában beavatkozási területnek nem minősülő, hasonló adottságú 8. sz. szegregátumra is.

A program szervesen illeszkedik az Anti-szegregációs terv 1. prioritásán (Szociális beavatkozás) belül meghatározott 2. cselekvési programhoz (Esélyteremtő program az

alacsony státuszú családok részére). A város vállalja, hogy a munkaügyi központtal való együttműködésben évente X, háromévente Y számú itt élő munkaképes korú, munkanélküli lakosnak piacképes szakmai végzettséget eredményező képzést biztosít. Egyúttal 2010 január 1-ig felméri, hogy hányan nem rendelkeznek befejezett általános iskolai végzettséggel, és tervet készít az iskoláztatásukról. A program eredményéről évente tájékoztatja a cigány kisebbségi önkormányzat testületét.

A szociális integráció az akcióterületi terv gerincét képezi. A családalapú szolgáltatás (family-based service) módszerének alkalmazásával lehetőség nyílik arra, hogy a család a saját erőforrásait mobilizálja, felelősségét megélve változtasson élethelyzetén. A módszer azért különösen hatékony, mert a családtagok mindegyike érdekeltté válik helyzetének megoldásában. A családot együtt tekinti a beavatkozás tárgyának, és nem külön a gyermeket és a szülőket. A családterápia területén összegyűlt tudást és készségeket használja fel a család mint egység alapos kezelésére. A családot megerősítjük azáltal, hogy partnerként bevonjuk őket a döntéshozatalba, a célok megállapításába. Ezáltal felismerik és értékelik, felhasználják a család létező erőfeszítéseit, tartalékait, fokozódik a család saját kompetenciájába vetett bizalma, és hite, hogy gyakorolhatja az ellenőrzést saját élete felett.

A mobilizálandó külső erőforrások mellett ez a módszer rendkívül intenzív kapcsolattartást feltételez a családokkal, amelyet a szociális alapellátásért felelős intézmények és a CHKÖ partnerségében alkalmazott, családgondozó szociális munkások látnának el. A jelenleg alkalmazott szakemberek száma elégtelen egy ilyen intenzív tevékenység folytatásához, így a program megvalósítása komoly létszámbővítést igényel.

A családgondozói munka természetes központjául kínálkozik az akcióterület szívében elhelyezkedő, éppen funkcióváltás előtt álló iskolaépület, amelyben a város Roma Kulturális Központ létesítését tervezi. A családgondozás bázisául szolgáló épület további tervezett funkciói egy közösségi iroda e-ponttal, könyvtár, közösségi foglalkozásra alkalmas termek, illetve sportolásra alkalmas tornaterem.

A lakhatási körülményeket erősítik az egész akcióterületet érintő – a közművek, a közvilágítás, a személyszállítás, az utak és járdák állapotának megőrzésére és javítására irányuló – infrastrukturális beruházások, az akcióterület közepén fölépítendő játszótér megvalósítása, a bűnmegelőzési tevékenység kiszélesítése, valamint a programban résztvevő családok lakásainak felújítása – és szükség esetén komfortosítása.

Az oktatási integráció a szegregátumban élők esélyegyenlősége, munkaerőpiaci részvétele megteremtésének egyik legfontosabb integrációs eszköze. A területen lakó roma gyermekek többségét befogadó, erősen szegregált Vörösmarty Mihály Általános Iskola főszaolását a város a CHKÖ-vel együttműködésben, alapos előkészítéssel kívánja 2010 szeptember 1-ig megvalósítani, hogy a gyermekek valóban integrált oktatási környezetbe kerüljenek, erre maguk és a többségi társadalom gyermekei is megfelelően reagáljanak, és ne keletkezzék újabb szegregált iskola a városban. E célok elérésének legfontosabb eszközei az érintett roma és nem roma családokkal való folyamatos egyeztetés, társadalmi párbeszéd, valamint az oktatásban a kompetencia alapú programcsomagok alkalmazása.

Ehhez ajánlatos, hogy a tantestületek teljes létszámban megismerjék a hatékony együttnevelés módszertanát, a kooperatív technikákat, illetve elvégezzék a kompetencia alapú oktatáshoz szükséges tanfolyamokat. Az oktatás fejlesztése mellett törekedni kell arra, hogy a szülők is ösztönözve legyenek abban, hogy a gyerekek már az óvodába rendszeresen eljárjanak. A gyermekeket pedig ösztöndíjrendszerrel kell az eredményesebb tanulásra, a továbbtanulásra, illetve versenyképes szakmák elsajátítására ösztönözni.

A foglalkoztatási integráció legfontosabb eleme a felnőttképzés, a helyi hiányszakmákat oktató tanfolyamok szervezése. Ezek a programban résztvevő családok legalább egy-egy tagja számára kötelezőek, de bármely más rászoruló személy is részt vehet rajtuk. A Társadalmi Megújulás Operatív Program 2.1.1. "Lépj egyet előre II." c. programja segítséget nyújt a tartós munkanélküliek képzésben való részvételéhez, képzésük támogatásához.

Az Önkormányzat kistérségi szintre emelve egy Helyi Foglalkoztatási Központot kíván létrehozni, amelyben a Kistérségi Iroda végzi a munkaszervezés adminisztratív és tényleges tevékenységét, és amelyben koncentrálódna mind a közhasznú munka, mind a közcélú foglalkoztatás, mind a közmunka, és hosszú távon a közérdekű munka szervezése és adminisztrációja is.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napját követő ötödik naptári év utolsó napjával, vagyis 2007. december 31-én a vállalkozóknak nyújtott valamennyi helyi adómentességet, adókedvezményt meg kellett szüntetni. Így az Önkormányzatnak igen szűk mozgástere maradt arra, hogy érdekeltté tegyék a helyi vállalkozókat a foglalkoztatási programban való részvételre. Ennek a város által kiírt közbeszerzésekben a munka elnyerésének egyik feltételeként a programban való részvételt jelöljük meg.

6. táblázat: A 7. (és 8.) sz. szegregátumot érintő akcióterületi terv elemei

Cél megnevezése	Illeszkedés a cselekvési programokhoz	Megvalósítás felelőse	Megvalósítás ideje	Finanszírozás forrása	Indikátorok
A közösségi rehabilitációs program egésze					
1. Támogatott szakképzés biztosítása a programban résztvevő családok legalább egy-egy tagjának.	1.2. Esélyteremtő program az alacsony státusú családok részére 2.4. A szakképzési rendszer közelítése a piaci igényekhez	Intézményi Osztály, Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2010-2015	támogatás + önkormányzati költségvetés	szakképzettek száma (fő)
2. Részidejű közmunka biztosítása a szakképzésben résztvevő személyeknek.	4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése 4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése	Intézményi Osztály, Családvédelmi Osztály, Kistérségi Iroda	2010. január	önkormányzat költségvetése + kistérségi költségvetés	munkanélküliek aránya csökken, szegregátum csökken
3. A szakképzést elvégző résztvevőknek támogatott munkahely biztosítása, partnerségben a bevonható helyi vállalkozókkal és a munkaügyi központtal.	4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése 2.4. A szakképzési rendszer közelítése a piaci igényekhez	Intézményi Osztály, Családvédelmi Osztály, Kistérségi Iroda	2010. január	önkormányzat költségvetése + kistérségi költségvetés	szakképzett, elhelyezkedett korábbi munkanélküliek száma
4. A résztvevő családok rendszeres gondozása, problémáinak kezelése családgyógyító szakember segítségével.	1.6. A lakókörnyezet szegregáltóságának csökkentése	Családvédelmi Osztály	2009. június – 2014. január	támogatás	tanácsadásban részt vettek száma, elégedettségi mutatók kérdőívek alapján
5. A résztvevő családok lakásainak felújítása önkormányzati beruházással.	1.6. A lakókörnyezet szegregáltóságának csökkentése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2009-2010	támogatás + önkormányzati költségvetés	felújított bérlakások száma (db – 50)
6. Roma Kulturális Központ létrehozása	1.1. Kecskeméti Cigány Szociális Segítő Hálózat 1.4. A szabadidő értelmes eltöltésének elősegítése	Intézményi Osztály, Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2010	támogatás + Cigány Kisebbségi Önkormányzat + önkormányzati költségvetés	közművelődési programok száma (db), Új kulturális kp. (db – 1)
7. A szociálisan hátrányos helyzetben lévő roma tanulók integrált oktatásának megvalósítása.	1.5. A közvélemény formálása a romák integrációjának elősegítése érdekében 2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése 2.3. Az integrált oktatás megvalósítása a város oktatási intézményeiben	Intézményi Osztály, Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2009-2010	önkormányzati költségvetés	nincs olyan intézmény a városban, ahol elkülönítetten történne a roma tanulók oktatása
8. Bekerített, a helyi lakosságból kikerülő polgárok által őrzött játszótér létrehozása a Praktiker áruház mellett.	1.4. A szabadidő értelmes eltöltésének elősegítése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2010	támogatás	létrehozott játszóterek száma (1 db)
2. Az egész akcióterület infrastrukturális ellátottságának szinten tartása, szükség esetén javítása.	1.6. A lakókörnyezet szegregáltóságának csökkentése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2009-2010	önkormányzati költségvetés	infrastrukturális ellátottság mutatói nem romlanak

7.3.3.2. A Szeleifalui tömbre (4. sz. szegregátum) vonatkozó integrációs stratégia

Fejlesztési javaslatok:

- Foglalkoztatás ösztönzése a munkaügyi központtal együttműködve és a TÁMOP, illetve a Munkaerőpiaci Alap forrásainak igénybevételevel
 - Foglalkoztatással összekötött szakképzési programok indítása – aktív korú lakosság 10%-nak bevonása
 - Lépjen egyet előre képzési programba az aktív korú lakosság 20%-nak bevonása
- A területen élők szakképzéssel egybekötött foglalkoztatásának biztosítása és megszervezése a lakókörnyezetük, lakásuk felújítása során
- Rendszeres foglalkoztatási/közmunka programok (pl. infrastrukturális programok) indítása a területen
- A szülőkkel egyeztetve a cigány néphagyományok oktatása az oktatási intézményekben
- Egészségügyi szűrővizsgálatok időszakos biztosítása
- Egyénre szabott szociális szolgáltatások nyújtása – pl. a területre koncentráló szociális szakemberek foglalkoztatása. Javasolt növelni a terepen dolgozó szociális munkások létszámát
- A szegregátum növekedésének megakadályozása
- Infrastrukturális feltételek javítása
- Lakáskörülmények javítása
- Zöld területek megújítása, szabadidő előtlésre alkalmas tér, ezen belül a gyermekek számára játszótér, szabadtéri sportpálya kialakítása

A szegregátumok helyzetelemzése alapján a 4. sz. terület társadalmi integrációjának legfőbb akadálya az iskolázottságnak – még a többi szegregátumhoz képest is – alacsony szintje, valamint a lakosság kirívó szegénysége. E problémákat a város egy komplex intézmény- és lakókörnyezet-fejlesztési program megvalósításával kívánja enyhíteni, mely a helyben elérhető szolgáltató intézményhálózat bővítésével a belső, a Szeleifalu városon belüli státuszának emelésével a külső feltételeit teremtené meg az alacsony státuszú lakosság integrációjának. A program elemeit és ezeknek a többi cselekvési programhoz való illeszkedését a 7. táblázat tekinti át.

A szociális integráció legfontosabb eszköze egy közösségi humán szolgáltató intézmény létrehozása, az óvoda épületében, esetleg az óvoda épületének bővítésével. Az

intézmény célja a más városrészben tanuló gyermekek délutáni elfoglaltságának biztosítása, valamint az alacsony iskolai végzettségű és rossz anyagi helyzetű felnőttek helyben történő ügyintézésének, egészségügyi ellátásának biztosítása. Ennek érdekében az intézmény az alábbi funkciókat látná el: közösségi ház (ifjúsági ház), könyvtár (e-pont), életvezetési tanácsadás (mobil családgondozók által), felnőtt és gyermekorvosi rendelő, védőnői szoba és gyógyszertár.

A lakhatási integráció irányában fog hatni várhatóan a Szeleifalutól délre fekvő területen a tervezett új szomszédságok kialakulása, amely enyhíti a lakónegyednek az – egyébként igen jó szociális adottságú – Nyugati kertvárosi övön belüli fekvésének periférikus voltát, és dinamizálja a lakónegyed társadalmi fejlődését. E változások hatására javulni fognak az – amúgy is alacsony arányú – roma lakosság integrációs lehetőségei.

Az oktatási integráció legfontosabb eszköze a területen a Szeleifalui óvodához kötődik. Az intézményt alkalmassá kell tenni az alacsony státuszú gyermekek integrált képzésére, felzárkóztatására. Ehhez szükséges az intézmény ellátása képességfejlesztő eszközökkel és fejlesztőpedagógussal, a pedagógusok (köztük lehetőleg roma származásúak) képzésére a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat és romológus szakember bevonásával, a különleges gondoskodást igénylő gyermekekkel foglalkozó pedagógusok számára minőségi juttatás biztosítására, továbbá szabadidős programok rendszeres látogatására és nyári táboroztatásra.

Ezzel párhuzamosan, a Gyermekejóléti Központ – az óvodával szoros együttműködésben – megerősíti a célterületen végzett gondozási tevékenységét, különös tekintettel az óvodát látogató roma gyermekekre, valamint a szülők ösztönzésére, hogy gyermekeiket minél nagyobb számban írássák be az óvodába.

A foglalkoztatási integráció eszköze a 7. sz. szegregátum esetében fölvezetett, „Az alacsony státuszú lakosság közösségi rehabilitációs programja az Ürgés és a Muszáj városrészben” c. akcióterületi terv szakképzési és foglalkoztatási programjában fölkinált részvételi lehetőség. Az alacsony státuszú lakosság egy részének részvétele a programban várhatóan enyhíti a szegregátumot sújtó mélyszegénységet és munkanélküliséget. Ennek érdekében a helyi lakosságot külön, célzottan meg kell szólítani a program szervezésekor.

7. táblázat: A 4. (és 3.) sz. szegregátumot érintő integrációs program elemei

Cél megnevezése	Illeszkedés a cselekvési programokhoz	Megvalósítás felelőse	Megvalósítás ideje	Finanszírozás forrása	Indikátorok
1. Humán szolgáltató intézmény telepítése.	1.3. Adósságkezelési tanácsadói rendszer 1.4. A szabadidő értelmes eltöltésének elősegítése 3.1. A védőnői jelzőrendszer megerősítése, funkcióinak bővítése	Intézményi Osztály, Családvédelmi Osztály, Kistérségi Iroda	2009. június – 2014. január	önkormányzati költségvetés, támogatás	tanácsadásban részt vettek száma, elégedettségi mutatók kérdőívek alapján
2. Az alacsony státuszú gyermekek részvételének növelése, és integrált képzésének megteremtése a helyi óvodában.	2.1. Az óvodáztatás kiterjesztése a roma lakosság körében 2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése	Intézményi Osztály	2009-11	pályázat, költségvetés	Az alacsony státuszú gyermekek beövodáztatási aránya eléri a 90%-ot.
3. Az alacsony státuszú lakosság bevonása a közösségi rehabilitációs program szakképzési és foglalkoztatási tevékenységébe.	4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése 4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése	Intézményi Osztály, Családvédelmi Osztály, Kistérségi Iroda	2009-	támogatás + önkormányzati költségvetés + Cigány Kisebbségi Önkormányzat	új szakképzettek száma, munkanélküliek arányának csökkenése
4. Kompetencia alapú oktatás	2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése	Intézményi Osztály Oktatási Csoport	2010	TÁMOP, DAOP	az 5. és 6. évfolyamon az alapóraszám 25 %-ának megfelelő számú foglalkozás; az évente ismétlődő kompetenciamérések eredményei;
5. Tehetséggondozás	2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése	Intézményi Osztály Oktatási Csoport	2010	Intézményi költségvetés, pályázatok	intézményi összóraszám 10%-a
6. Személyi feltételek biztosítása	4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése	Önkormányzat	2010	önkormányzati költségvetés	az intézményi továbbtanulási és képzési tervek szerint
7. Tanulók munkavállalási esélyének növelése	2.4. A szakképzési rendszer közelítése a piaci igényekhez 4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése	Intézményi Osztály Oktatási Csoport	2011	TÁMOP, DAOP	a mentorhálózati terv létrehozása
8. Integrációs pedagógiai program	2.3. Az integrált oktatás megvalósítása a város oktatási intézményeiben	Intézményi Osztály Oktatási Csoport	2010	TÁMOP	Intézményi pedagógiai programok
9. A Szeleifalutól délre fekvő területek belterületbe vonása és parcellázása	1.6. A lakókörnyezet szegregáltságának csökkentése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály, Főépítési Osztály, Építéshatósági Osztály	2012	önkormányzati költségvetés	építési telkek számának növekedése: db

7.3.3.3. A Kossuthváros délnyugati peremére (5.sz. szegregátum) vonatkozó integrációs stratégia

Fejlesztési javaslatok:

- Foglalkoztatás ösztönzése a munkaügyi központtal együttműködve és a TÁMOP, illetve a Munkaerőpiaci Alap forrásainak igénybevételevel
 - o Foglalkoztatással összekötött szakképzési programok indítása – aktív korú lakosság 10%-nak bevonása
 - o Lépjen egyet előre képzési programba az aktív korú lakosság 20%-nak bevonása
- Rendszeres foglalkoztatási/közmunka programok (pl. mezőgazdasági, infrastrukturális és városszépítő programok) indítása a területen
- A területen élők szakképzéssel egybekötött foglalkoztatásának biztosítása és megszervezése a lakókörnyezetük, lakásuk felújítása során
- Meg kell vásárolni az ott élők ingatlanjait, és készpénzkiutalás helyett segíteni kell őket lakhatási problémáik megoldására – város megvásárolja a területet
- Bérlet kiutalással a város különböző pontjain
- A városon belüli lakáshoz jutási programot kísérnie kell családsegítő, mentális mentorprogramnak, illetve az érintettek foglalkoztatási programjának
- Egyénre szabott szociális szolgáltatások nyújtása – pl. a területre koncentráló szociális szakemberek foglalkoztatása. Javasolt növelni a terepen dolgozó szociális munkások létszámát

A szegregátumok helyzetelemzése alapján az 5. sz. terület kertvárosias tömbje egyértelműen javuló, integrációs tendenciákat mutat, s a szegregátumot jellemző súlyos társadalmi problémák az ipari funkciójú területbe beékelődő szükséglakásokra koncentrálódnak. Ezért a város indokoltnak látja az – elmúlt évtizedben dinamikus fejlődő – ipari terület eredeti funkciójának érvényesítését, és az itt található szükséglakások fölszámolását. A program elemeit és ezeknek a többi cselekvési programhoz való illeszkedését a 8. táblázat tekinti át.

A lakhatási integráció megvalósulásának két, párhuzamosan alkalmazandó eszköze van a szegregátumban. Ezek egyike az ipari funkciójú területbe ékelődő szükséglakások fölszámolása, lakosságuk integrált környezetben való elhelyezése. Ez alapos előkészítést igényel, partnerségben a CHKÖ-vel és a szociális bérletkezelő társasággal és az itt élő lakossággal. A másik integrációs eszköz a Zöldfa u. – Táltos u. – Zsinór u. – Szegedi u. által határolt lakótömb infrastrukturális fejlesztése, amely várhatóan fölgyorsítja a közepes anyagi

helyzetű családok – eddig is megfigyelhető – betelepülését, és javítja az alacsony státuszú lakosság életminőségét.

Az oktatási integráció legfontosabb eszköze a területen lakó roma gyermekek többségét befogadó, erősen szegregált Vörösmarty Mihály Általános Iskola fölszámolása, alapos előkészítéssel 2010 szeptember 1-ig, partnerségben a CHKÖ-vel. A város a beavatkozást úgy kívánja megvalósítani, hogy a gyermekek valóban integrált oktatási környezetbe kerüljenek, erre maguk és a többségi társadalom gyermekei is megfelelően reagáljanak, és ne keletkezzék újabb szegregált iskola a városban. E célok elérésének legfontosabb eszközei az érintett családokkal való folyamatos egyeztetés, társadalmi párbeszéd, valamint az oktatásban a kompetencia alapú programcsomagok alkalmazása.

A foglalkoztatási integráció eszköze a 7. sz. szegregátum esetében fölvázolt, „Az alacsony státuszú lakosság közösségi rehabilitációs programja az Ürgés és a Muszáj városrészben” c. akcióterületi terv szakképzési és foglalkoztatási programjában fölkínált részvételi lehetőség. Az alacsony státuszú lakosság egy részének részvétele a programban várhatóan enyhíti a szegregátumot sújtó mélyszegénységet és munkanélküliséget. Ennek érdekében a helyi lakosságot külön, célzottan meg kell szólítani a program szervezésekor.

8. táblázat: Az 5. sz. szegregátumot érintő integrációs program elemei

Cél megnevezése	Illeszkedés a cselekvési programokhoz	Megvalósítás felelőse	Megvalósítás ideje	Finanszírozás forrása	Indikátorok
1. Az ipari funkciójú területbe ékelődő szükséglakások főlpszámolása, lakosságuk integrált környezetben való elhelyezése.	1.6. A lakókörnyezet szegregáltságának csökkentése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2010	önkormányzati költségvetés	új vállalkozások száma: 2 db
2. A kertvárosias tömb infrastruktúrájának fejlesztése.	1.6. A lakókörnyezet szegregáltságának csökkentése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály	2009-	DAOP és önkormányzati költségvetés, lakossági hozzájárulás	Új utak számának növekedése (db), új közmű, infrastruktúra (m, db), új autóbusz
3. Az alacsony státuszú lakosság bevonása a közösségi rehabilitációs program szakképzési és foglalkoztatási tevékenységébe.	4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése 4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése	Intézményi Osztály, Családvédelmi Osztály, Kistérségi Iroda	2009-	TÁMOP és önkormányzati költségvetés	Közcélú foglalkoztatottak számának növekedése
4. A Vörösmarty Mihály Általános Iskola főlpszámolása, a tanulók integrált oktatásának megvalósítása.	1.5. A közvélemény formálása a romák integrációjának elősegítése érdekében 2.2. Az oktatási esélyegyenlőség elősegítése 2.3. Az integrált oktatás megvalósítása a város oktatási intézményeiben	Intézményi Osztály	2009	önkormányzati költségvetés	Az intézmény felszámolása és a tanulók más intézményekbe történő elhelyezése megtörtént.
5. Mobilizációs program	1.2. Esélyteremtő program az alacsony státuszú családok részére 1.6.A lakókörnyezet szegregáltságának csökkentése 4.1. A hátrányos helyzetben élők foglalkoztatottságának növelése 4.2. A kecskeméti roma célcsoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése	Városfejlesztési és Közbeszerzési Osztály Intézményi Osztály Családvédelmi osztály	2010	önkormányzati költségvetés	Kiköltöztetett személyek száma

7.4. Összefoglaló

Az Antiszegregációs terv készítése során arra törekedtünk, hogy ezt a valóban fontos és a város egészének jövőjére kiható problémát a maga társadalmi súlyának megfelelően kezeljük, és egy – a kiadott kézikönyv által meghatározott – strukturált tervi rendszervbe foglaljuk azokat a tervezett programokat, amelyeknek érdemi antiszegregációs hatása lehet Kecskeméten.

A terv lényegi eleme a szakmai és politikai összefogás, valamint a Polgármesteri Hivatal, a szociális szolgáltató intézmények szakembereinek és a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzatnak a folyamatos párbeszéde, együttműködése.

A terv készítésének fontos fázisa volt a terepbejárás, amelynek során közvetlen tapasztalatokat szereztünk a KSH által megjelölt szegregátumok aktuális helyzetéről, kibővítvé és pontosítva a rendelkezésre álló, sok tekintetben már elavult adatokat. Egy további közvetlen tapasztalatunk a külterületi szegregációs folyamatokra vonatkozik. A város tudatában van ezek súlyosságának, ám nem rendelkezik a megfelelő részletességű népszámlálási adatokkal ahhoz, hogy képet alkosson a probléma nagyságrendjéről és területi megjelenéséről – saját eszközei pedig rendkívül korlátozottak a külterületeken zajló társadalmi folyamatok mérésére. E fontos problémakör kezeléséhez a közeljövőben, legkésőbb 2010 január 1-ig szükség van egy, a helyi adottságok tudatában kialakított módszertan alapján elvégzett problémafeltáró kutatásra, s a külterületi szegregátumok lehatárolására.

Az Anti-szegregációs terv első részében elemeztük a városfejlesztési körzetek társadalmi folyamatait, rávetítve ezekre a megjelölt szegregátumokat. A második rész részletes elemzést nyújt a megjelölt szegregátumokról. A terv harmadik része tartalmazza Kecskemét tervezett integrációs programjainak horizontális elveit és fejlesztési prioritásait, valamint az ezek alapján elhatározott általános cselekvési programokat, és ezek konkrét alkalmazását a három, beavatkozást igénylő szegregátum esetében. A szegregátumokra vonatkozó integrációs stratégiák közül az egyik egy önálló akcióterületi terv gerincét képezi. Az Anti-szegregációs terv tervezési előzményeit, horizontális elveit és prioritásait, valamint a városfejlesztés egyéb irányaihoz való kapcsolódását a következő oldalon látható ábra tekinti át.

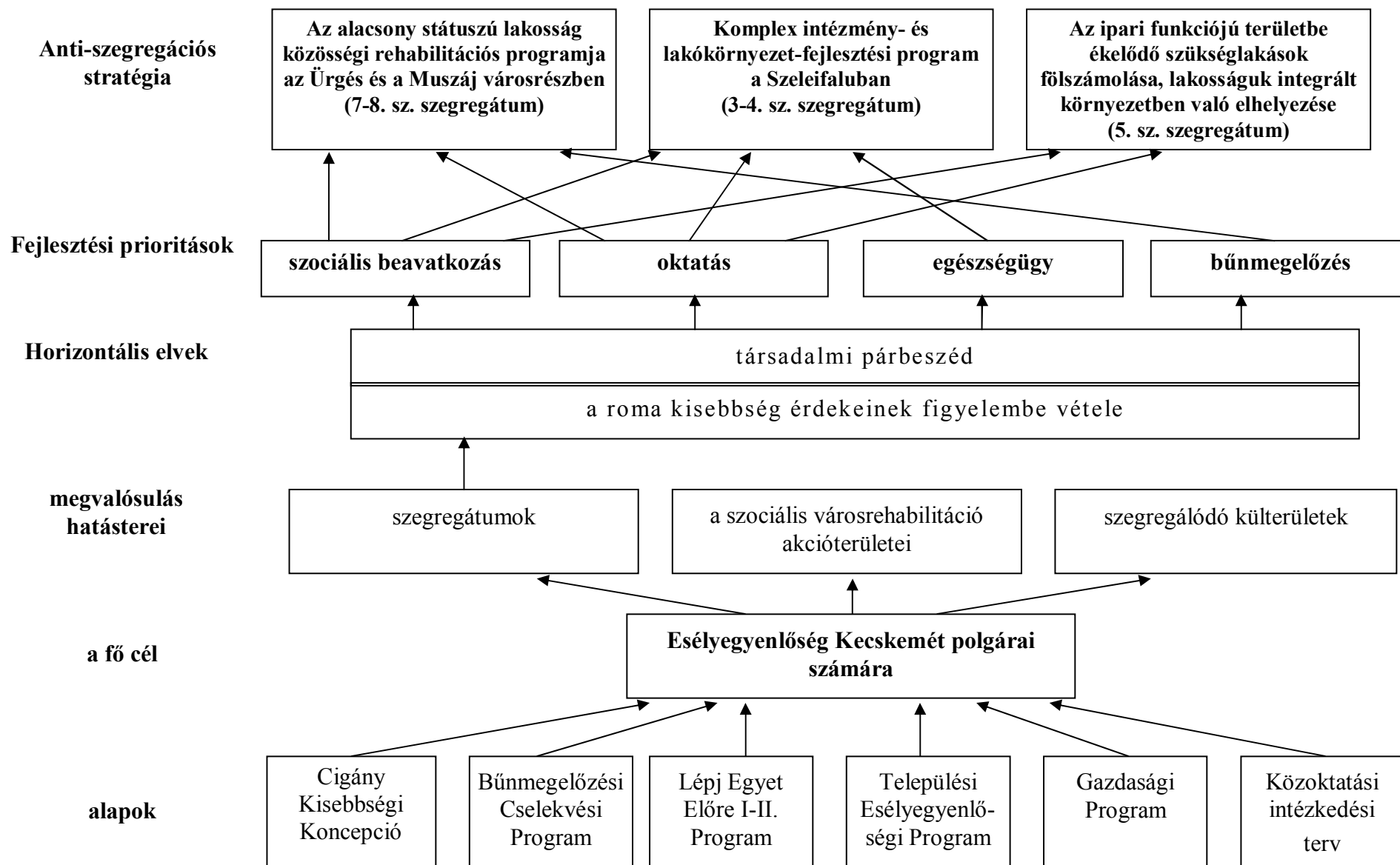
Javasolható, hogy – az önkormányzat illetékes szakembereinek, a Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzatnak és a szociális intézményeknek a szoros szakmai integrációjával – jöjjön létre az önkormányzat hivatalán belül egy antiszegregációs **munkacsoport**. A

munkacsoport fő feladata az antiszegregációs tervhez kapcsolódó programok (oktatás, szociális ellátás, foglalkoztatás, egészségügy, mentálhigiénia) és akciótervek kidolgozása, a partnerekkel (civil szervezetek, Munkaügyi Központ, CHKÖ) történő együttműködés és a programok megvalósítása. Tevékenységéről félévente köteles beszámolni Kecskemét MJV Közgyűlésének, a szokásos módon a város lakosságának, illetve lakógyűléseken és/vagy személyes levélben a szegregátumokban élő lakosoknak.

Javasolható továbbá, hogy a hátrányos helyzetű munkavállalók esélyegyenlőségének növelése érdekében a már elindult párbeszéd folytatódjon az antiszegregációs munkacsoport és a helyi gazdasági szervezetek között az érintett társadalmi csoportok foglalkoztatásának lehetőségeiről, területeiről, feltételeiről és módjairól.

7.5. Felhasznált dokumentumok és adatforrások

- Kecskemét Megyei Jogú Város Cigány Kisebbségi Konceptiója (1997)
- Kecskemét Megyei Jogú Város Bünnmegelőzési Cselekvési Programja (2004)
- Kecskemét Megyei Jogú Város Települési Esélyegyenlőségi Programja (2006)
- Kecskemét Megyei Jogú Város Gazdasági Programja (2007-2013)
- Kecskemét Megyei Jogú Város Intézkedési terve közoktatási feladatellátására, intézményhálózatának-működtetésére és -fejlesztésére (2008-2014)

- KSH Népszámlálás (2001)
- KSH Szegregátumok lehatárolása és adatai (2008)
- önkormányzati adatszolgáltatás (segélyezés, népesség- és gépjármű-nyilvántartás) (2006)
- rendőrségi adatszolgáltatás (bűnesetek területi megoszlása) (2006)

